

vestnik

Letnik XIX.

Celovec, petek, 24. julij 1964

Štev. 30 (1146)

Nauk iz Milana

Po sedmih mesecih se je prejšnji teden končal proces pred porotnim sodiščem v Milanu, kjer se je skupina 91 obtožencev (južnih Tirolcev, Avstrijcev in Nemcev, od katerih jih je na zatožni klopi sedelo le 68, medtem ko je bila proti ostalim 23 izrečena sodba v odsotnosti) zagovarjala zaradi kaznivih dejanj: obtožnica jih je dolžila politične zarote ter poskusa, da bi z dinamičnimi atentati izsilili odcepitev Južne Tirolske od Italije oziroma z ilegalnimi sredstvi dosegli spremembo italijanske ustave. Milanski proces je vse te mesece vzbujal veliko zanimanje v široki mednarodni javnosti, katera je z napetostjo pričakovala razsodbo. Ko je bila le-ta prejšnji teden izrečena, je splošno prevladalo mnenje, da v Milanu ni zmagala samo pravica, marveč je prodrla tudi pamet.

Kakšna je razsodba, ki jo je javnost pozdravila kot pravično in hkrati tudi pametno? Od tistih 68 obtožencev, ki so sedeli na zatožni klopi, jih je bilo 46 takoj izpuščenih na svobodo, ostalih 22 pa jih je sodišče obsodilo na zaporne kazni od 5 do 15 let; posebno stroge kazni — do 23 let ječe — je sodišče izreklo le proti tistim obtožencem, proti katerim je sodilo v odsotnosti in med katerimi so poleg južnih Tirolcev tudi Avstrijci ter Nemci.

Sodišče je torej izreklo sodbo in kaznovalo tiste, ki so se pregrešili zoper državo in njene zakone. Pravici je bilo s tem zadoščeno, toda za prizadete in njihove družine je tudi razsodba, ki jo celo v Avstriji smatrajo za pravično in pametno, nepopisno tragična. Ravno zaradi tega pa bi moral biti pravkar končan proces v Milanu resno opozorilo — ne samo za Južno Tirolsko, marveč povsod tam, kjer gre za odnose med ljudmi in narodi.

Biti bi moral dragocen nauk posebno v primerih, ko je treba urejati odnose med narodno manjšino in večinskim narodom. Kajti vzroki, ki so privedli do tega procesa, dovolj jasno kažejo, da take odnose ni mogoče urejati s krivicami, ki rodijo odpor, še manj pa s sredstvi, ki jih narekuje nacionalistična nestrpnost. Priznanje državnega tožilca v Milanu, da je tudi Italija napravila mnoge napake, vsekakor predstavlja obetajoč korak naprej po poti v novo obdobje teh odnosov.

In še nekaj nas uči proces v Milanu: nobena manjšina ne more resno ogroziti obstoja večinskega naroda, zato večinski narod napram manjšini ne mora biti samo pravičen, marveč je lahko brez vsake nevarnosti tudi širokogruden. Širokogrudnost pa je merilo srčne kulture, je izraz resničnega humanizma, ki edini jamči mirno sožitje med ljudmi in narodi ter prijateljske odnose med državami.

Prijateljski odnosi

tudi med Štajersko in Slovenijo

Kakor med Koroško in Slovenijo se poglobljanje prijateljskih odnosov uspešno razvija tudi med Štajersko in Slovenijo. Slovenski kulturni delavci so lani gostovali v Grazu, letos pa so graški umetniki vrnili obisk z uspešnim gostovanjem v Ljubljani. Posebno tesne vezi pa vzdržuje Štajerska z Mariborom in drugimi kraji slovenske Štajerske.

V tem okviru je prejšnji teden obiskal mariborski okraj štajerski deželni glavar Josef Krainer, katerega je spremljal tudi njegov namestnik dr. Hans Koren. Štajerski gostje so si ogledali mariborsko tovarno avtomobilov in motorjev TAM in samopostrežno restavracijo Center ter abiskali kmetijsko-industrijski kombinat Pomurka v Murski Soboti in zdravilišče Slatina Radenci.

Na sedežu okrajne skupščine Maribor so bili ob tej priložnosti razgovori o gospodarskem in turističnem sodelovanju med obema sosednjima deželama. Razgovorov so se udeležili s štajerske strani deželni glavar Josef Krainer in namestnik deželnega glavarja dr. Hans Koren, s slovenske strani pa predsednik Izvršnega sveta SR Slovenije Viktor Avbelj, podpredsednik Izvršnega sveta Janko Smole, član Izvršnega sveta Rudi Čačinovič, predsednik okrajne skupščine Maribor inž. Marko Kržišnik in podpredsednica okrajne skupščine Anica Kuharjeva. Razgovarjali so o mnogih vprašanjih, ki zanimajo obe strani, tako o hidrocentralah na Muri, o razširitvi turističnega prometa, o gradnji mostu med obema Radgonama, o vizumih in drugih problemih.

Deželni glavar Krainer je po razgovorih izjavil, da je zelo zadovoljen s sodelovanjem na področju maloobmejnega prometa. Razvilo se je — je poudaril štajerski deželni glavar — dobro sosedsko vzdušje, ki naj bi ostalo čim trajnejše. Po njegovem mnenju je še dovolj možnosti za razširitev maloobmejnega prometa kakor sploh za tesnejše sodelovanje na gospodarskem in kulturnem področju.

Velika zaskrbljenost po vsem svetu

spricho reakcionarne odločitve ameriških republikancev

Prva odločitev v Ameriki je padla: republikanska stranka je na svojem kongresu v San Franciscu z veliko večino izvolila za svojega predsedniškega kandidata na jesenskih volitvah Barryja Goldwaterja, voditelja desnega konservativnega krila stranke. Ta odločitev je v mednarodni javnosti povzročila veliko zaskrbljenost, kajti Goldwater je najbolj dosleden predstavnik tistih ameriških krogov, ki so proti vsaki demokracizaciji v notranjosti države in proti popuščanju napetosti v mednarodnih odnosih. Celó v njegovi lastni stranki so razsodni člani opozorili na to, da pomenijo stališča, ki jih zastopa Goldwater, „grožnjo za mir na svetu in nevarnost za napredek Amerike“. Kljub temu pa se je velika večina delegatov odločila za njegov program in tako bo zdaj odvisno od ameriških volivcev, ki bodo jeseni volili novega predsednika, kakšna načela bodo v bodoče vodila politiko Amerike.

Goldwaterjev program, s katerim se bo zdaj predstavil ameriškemu ljudstvu, ne obeta nič dobrega. Vsebuje ostra politična stališča glede vojne v Vietnamu, glede atomskega orožja, „komunistične nevarnosti“ ter drugih važnih elementov in komponent sedanjega mednarodnega položaja; na notranjem področju pa se zavzema za ukinitve vrste ukrepov sedanje vlade in predlaga vrsto nazadnjaških ukrepov. Zato tako v demokratičnih krogih Amerike kakor tudi v mednarodni javnosti upravičeno poudarjajo, da pomeni Goldwaterjev uspeh konec ugleda republikanske stranke, ki se je znašla v rokah ekstremnih reakcionarjev, hkrati pa predstavlja tudi nevarnost za ves svet.

Nove grožnje proti Kubi

Ameriko neuspehi njene agresivne politike proti Kubi očitno še niso izučili. Na konferenci zunanjih ministrov Organizacije ameriških držav, ki se je v torek začela v Washingtonu, je spet prišlo do ostrih napadov na Kubo, ki jo obtožujejo, da ogroža »svobodo in varnost« ostalih ameriških držav. Zato hoče Amerika proti Kubi uvesti kolektivne sankcije vključno prekinitev diplomatskih in gospodarskih odnosov.

Vendar pa načrti Washingtona pri nekaterih ameriških državah očitno niso našli pravega razumevanja: Mehika na primer na sedanjó konferenco sploh ni poslala svojega zunanjega ministra, pa tudi Čile, Bolivija in Urugvaj nočejo nič slišati o ukrepih proti Kubi, ker jih smatrajo za vmešavanje v notranje zadeve druge države.

Nasprotovanje načrtom Washingtona sega celo tako daleč, da nameravajo nekatere ameriške države v primeru, da bi na sedanjí konferenci izglasovali drastične sankcije proti Kubi, sklicati takoj nato posebno konferenco, ki bi se izrekla proti vmešavanju v notranje zadeve Kube. Politični opazovalci v tej zvezi niti ne izključujejo možnosti, da bi prišlo v Organizaciji ameriških držav do razcepitve. Washington se zaveda te nevarnosti in se bo zato na sedanjí konferenci verjetno zadovoljil s kompromisom.

Kako upravičeno je tako mnenje, najbolj dokazuje dejstvo, da so izvolitev Goldwaterja za predsedniškega kandidata širom po svetu sprejeli z veliko zaskrbljenostjo, medtem ko so jo v Španiji in Južnoafriški republiki navdušeno pozdravili ter opozorili na „slične točke“ med rasistično politiko apartheida v Južni Afriki in Goldwaterjevim stališčem, ki je proti zakonu o državljanskih pravicah ameriških črncev.

Uspeh Goldwaterja na kongresu ameriške republikanske stranke je svetovni tisk obširno komentiral in si bil z izjemo posebno reakcionarnih listov enoten v mnenju, da predstavlja njegova izvolitev velik udarec za ugled Amerike. Goldwaterjeva zmaga na kongresu stranke sicer še ne pomeni tudi zmage na predsedniških volitvah — nasprotno prevladuje prepričanje, da Johnsonov uspeh prav Goldwaterjeva reakcionarnost — vendar pa obstaja nevarnost, da bo zmaga najreakcionarnnejših koncepcij v republikanski stranki povzročila določene spremembe tudi v politiki vodilne demokratične stranke, ki bo v boju za volivce skušala uveljaviti določene kompromise.

Zadnja odločitev pa je vsekakor odvisna od ameriškega prebivalstva in ob vseh mračnih vizijah še vedno obstaja upanje, da se bodo volivci letos jeseni izrekli proti Goldwaterju — za demokracijo, svobodo in mir.

Konferenca voditeljev afriških držav je ostro obsodila kolonializem in politiko rasizma

V Kairu je te dni zasedala druga konferenca voditeljev afriških držav, ki so vključene v Organizacijo afriške enotnosti. Konference so se udeležili najvišji predstavniki 33 afriških držav ter razpravljali o raznih vprašanjih, ki se nanašajo na Afriko, kakor tudi o aktualnih problemih mednarodne politike. Otvoritvene seje se je udeležil tudi generalni sekretar OZN U Tani, ki se je med drugim zavzel za večjo sodelovanje afriških držav v Združenih narodih ter poudaril, da je treba brez-pogojno odpraviti kolonializem in rasno diskriminacijo.

Tudi sicer je bila konferenca v glavnem posvečena tem dvem problemom in so voditelji afriških držav najostreje obsodili vsako obliko kolonializma ter rasizma. Sklenili so, da bodo neodvisne afriške države še povečale svojo podporo osvobodilnim gibanjem in sprejeli konkretne sklepe, katerih namen je čim hitrejša osvoboditev trenutno še neosvobojenih afriških narodov. Med drugim bo v ta namen ustanovljen poseben sklad, v katerega bo vsaka država vplačevala približno enak prispevek, kot ga plačuje za svoje članstvo v OZN. Z namenom, da bi pospešili boj proti rasizmu, pa so udeleženci kairske konference znova pozvali vse države sveta, naj v smislu sklepov OZN bojkotirajo tiste dežele, ki izvajajo rasistično politiko, to sta predvsem Portugalska in Južnoafriška republika.

Poleg tega so na konferenci v Kairu razpravljali tudi o raznih ukrepih, s katerimi bi dosegli čim tesnejšo povezavo afriških držav. Posebno zanimanje je vzbudil predlog predsednika Združene arabske republike Naserja, naj bi enotnost afriških držav prišla do izraza tudi v skupni vladi. Kot prvi korak po tej poti je Naser poudaril potrebo po okrepitevi gospodarskega sodelovanja, medtem ko je predsednik kenjske vlade Kenijata predlagal, naj bi ustanovili vseafriško gospodarsko or-

Okrajni šolski nadzornik

za manjšinsko šolstvo na Koroškem

Z odlokom prosvetnega ministrstva z dne 11. julija, števil. 71.552-V/3b/64, je bil upravitelj šole v Apačah g. Rudolf Vouk imenovan za okrajnega šolskega nadzornika v smislu § 32 odst. 1 manjšinskega šolskega zakona za Koroško z dne 19. 3. 1959.

Kakor znano, je bil imenovan med tremi kompetentni predlagan na prvem mestu v tozadevnem predlogu obeh osrednjih slovenskih organizacij, kateri predlog je sprejel tudi koroški deželni šolski svet in ga posredoval prosvetnemu ministru.

Novemu okrajnemu šolskemu nadzorniku, ki ima že s svojo skrbjo za redno izhajanje priznanega šolskega lista „Mladi rod“ zasluge na tem težavnem področju, čestitamo in mu želimo pri bodočem odgovornem delu veliko uspeha.

organizacijo, ki bi se posebej ukvarjala s problematiko, ki izvira iz položaja Afrike v svetu. Mednarodno pomemben pa je zlasti sklep konference, ki zahteva, da mora biti Afrika proglašena za brezatomsko področje.

Tako v ožjem — afriškem kakor tudi v širšem — mednarodnem pomenu je druga konferenca šefov držav in vlad afriških dežel sprejela vrsto sklepov, ki pomenijo novo spodbudo za popolno osvoboditev vseh afriških narodov in za njihov uspešen in vsestranski razvoj na poti krepitve afriške enotnosti in solidarnosti, v interesu utrditve miru na svetu in zboljšanja enakopravnega mednarodnega sodelovanja. Take in podobne misli so izrazili tudi vodilni državniki sveta, ki so kairski konferenci poslali obširne pozdravne poslanice in želeli njenemu delu popoln uspeh.

Dan vstaje slovenskega ljudstva

22. julij 1941 je v zgodovini slovenskega naroda zapisan z zlatimi črkami: komaj tri mesece po fašistični okupaciji Jugoslavije se je tudi slovensko ljudstvo dvignilo v organiziran upor in ramo ob rami z ostalimi jugoslovanskimi narodi začelo junaški boj za osvoboditev. 22. julij — Dan vstaje slovenskega ljudstva — je zato največji praznik, ki ga vsako leto obhaja slovenski narod v zavesti, da je v najtežjih dneh svoje zgodovine našel v sebi dovolj zdravih sil, da je vzel svojo usodo v lastne roke.

Tudi letos so bile ob Dnevu vstaje po vsej Sloveniji slavnostne prireditve, na katerih se je slovensko ljudstvo spominjalo junaških let, v katerih si je priborilo svobodo in položilo temelje za lepšo bodočnost.

Pravno priznanje

slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem

Slovenska narodna skupnost v Italiji je dosegla nov uspeh na področju svojega šolstva: po dolgih letih nenehnega boja je italijanska vlada končno tudi uradno priznala obstoj in delovanje osnovnih šol s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem in Goriškem. Dopisnik ljubljanskega „Dela“ je o tem napisal naslednji članek:

Zaključek letošnjega šolskega leta sovpada s posebnim dogodkom v razvoju slovenskega šolstva na Tržaškem in Goriškem. Uradni list republike Italije je objavil dne 7. julija zakonsko odločbo, s katero je predsednik republike potrdil pravno priznanje obstoja in delovanja osnovnih šol s slovenskim učnim jezikom na območju Tržaške in Goriške pokrajine. Po tem zakonu je dobilo pravno priznanje v tržaški občini 16 slovenskih osnovnih šol, v občini Repentabor ena, v občini Devin-Nabrežina 9, v občini Zgonik 4, v občini Dolina 8 in v občini Milje 2 slovenski osnovni šoli. V goriški občini je dobilo pravni status 6 slovenskih osnovnih šol, v občini Števerjan 3, v občini Krmin in Dolenje po ena, v občini Doberdob 3 in v občini Sovodnje 4 osnovne šole s slovenskim učnim jezikom.

Že s prejšnjimi podobnimi zakonskimi odločbami so dobile pravno pravico do obstoja in delovanja slovenske višje srednje šole v Trstu (klasična gimnazija-licej, znanstveni licej, učiteljske in trgovske akademije) ter v Gorici (učiteljske in klasične gimnazije-liceje). Neurejen pravni položaj je ostal samo še za nižje srednje in za strokovne šole, vendar je temu vzrok dejstvo, da nova šolska reforma, ki se pripravlja v Italiji, predvideva vzpostavitev enotnih srednjih šol brez delitve na nižje in višje ter brez posebnih strokovnih šol, ki bodo vključene v splošne srednje šole.

Uzakonitev slovenskega osnovnega in srednjega šolstva na Tržaškem in Goriškem pomeni važen korak k dokončni ureditvi položaja slovenskih šol in prepotreben temelj za njihovo delovanje v prihodnje, za kar so se predstavniki slovenske manjšine vsa ta leta vztrajno potegovali. Tako bo šele zdaj mogoče na podlagi zakonske odločbe o pravnem priznanju izdelati dokončne učne načrte za slovenske šole. S tem bo omogočeno rešiti tudi mnoge druge višje probleme, ki so močno ovirali in oteževali delovanje manjšinskih šol, predvsem pa je odpravljena negotovost položaja slovenskih šol, ki niso bile pravno priznane.

V uradnem priznanju srednjih šol gre gledati pripravljenost sodobne Italije, da vsaj delno popravi slovenski manjšini vse tiste mnogotere krivice, ki jih je povzročila dolgoletna doba fašistične vladavine. Slovenska manjšina v Italiji sodi, da je sicer proces odpravljanja krivic in priznavanja enakopravnega položaja Slovencev marsikdaj nezadosten in prepočasen — še vedno so v rabi fašistični zakoni, ki prepovedujejo uporabo slovenskega jezika v uradih in uporabo slovenskih krstnih imen, še vedno se na primer krati benečkim Slovincem priznanje njihove narodnosti in podobno — vendar je zadnji akt glede slovenskih šol izraz pozitivnejših stališč do slovenske manjšine.

Vsekakor je treba v njem gledati tudi izraz izboljšanja splošnih odnosov med Jugoslavijo in Italijo. Nov dokaz temu — prav tako s področja šolstva — je dejstvo, da je bil sklenjen dogovor o izmenjavi dijakov in profesorjev manjšinskih šol. Tako je v juniju odpotovala na daljše študijsko potovanje v Italijo skupina dijakov in profesorjev z italijanskih šol na Koprskem in v Istri. Razen ogleda raznih znamenitosti Italije so predstavniki manjšine imeli priložnost bolje seznaniti z dosežki italijanske kulture v povojnem obdobju. Podobno pa bo jeseni, prve dni septembra, prišla v Jugoslavijo in se udeležila posebnega seminarja na Bledu skupina slovenskih dijakov in šolnikov s Tržaškega in Goriškega.

Taka izmenjava, ki teži ostati kot stalna

Podražitev že prekoračila »nevarno« mejo

Vsako podražitev, ki presega dolgoletno povprečje dveh odstotkov, je treba označiti za nevarno, je letos februarja ugotovil gospodarsko-socialni pododbor paritetne komisije. Kljub temu pa se cene življenjskih potrebščin stalno dvigajo in je glavni statistični urad za letošnji junij ugotovil, da se je indeks v enem samem mesecu dvignil za 2,5 točke, kar znaša približno 2,1 odstotka. V prvih šestih mesecih tega leta pa so se življenjski stroški povišali že za 4,7 odstotka, kar je daleč nad »nevarno« mejo. Poleg tega pa je treba upoštevati, da se cene tudi v prejšnjih letih poskočile za mnogo več, kot dopušča 2-odstotna meja: leta 1962 namreč za 4,4 odstotka in lani spet za 2,7 odstotka.

V primerjavi s podražitvami v zadnjih dveh letih bo torej letos dosežen nov »rekord«. Vsekakor pa bi bilo zanimivo vedeti, kdo bo tokrat nosil odgovornost za zvišanje življenjskih stroškov. Doslej so bili to baje vedno delojemalci, ki »niso poznali meje« v svojih zahtevah po višjih zaslužkih. Zdaj pa inštitut za gospodarsko proučevanje ugotavlja, da »vlada mir« na sektorju plač in mezd, torej se podjetniki ne bodo mogli izgovarjati na »nenasitnost« delavcev.

Kakšne posledice ima stalno podraževanje življenjskih potrebščin, kaže naslednji račun: tisočak, ki je bil izplačan 1. junija, je bil konec istega meseca vreden le še 979 šilingov; v prvih šestih mesecih tega leta pa je vrednost tisočaka padla celo na 953 šilingov.

Francija se pripravlja na letni dopust

»Dvajset milijonov Francozov, dva milijona več kot lani, si je izbralo mesec avgust za čas letnega dopusta,« je zapisal pariški dnevnik »France-Soir«, ki navaja nekaj podatkov in posledic tako zgoščenega letnega dopusta: Bolj in bolj se uveljavlja navada, da ljudje »vzamejo vse skupaj« — in sicer v avgustu. Razlogi — otroci imajo počitnice, samo v avgustu je mogoče na dopust, pa tudi uprave podjetij sodijo, da je najbolje, če v tistem mesecu, ko je največ kandidatov za letni oddih — to je v Franciji že od nekdanj avgust — zapro vrata obratov in pisarn ter pošljejo na dopust vse svoje nameščence hkrati.

Da v takih razmerah o pravem dopustu in predvsem o oddihu ne more biti več govora, je precej jasno. »Avgust bo naravnost katastrofalen; na peščinah ob morju in drugod, kamor hodijo naši ljudje na dopust, se obeta vrvež z gnečo, kakršne še ni bilo,« napoveduje predsednik nacionalnega odbora za razporejanje prostega časa Hallaire, ki v tej zvezi toži, da se je izjalovilo vse prizadevanje, da bi ljudje uveljavili svoje pravice do letnega oddiha postopno, smotno porazdeljeno.

Letos bo v avgustu preživljalo letni dopust 90 odstotkov delavcev in nameščencev, zapos-

lenih v francoski industriji. Vsa ta podjetja bodo zaprla obrate 30. ali 31. julija. To pa še ni vse, kajti v avgustu bo šlo na dopust 60 (predvidenih je bilo 50) odstotkov bančnih, zavarovalniških in državnih uradnikov. Končno pa se bodo temu pojavu prilagodila tudi še trgovska podjetja vseh strok, in sicer v znatno večjem obsegu kot lani.

Statistično so ugotovili, da bo šlo letos v Franciji na dopust skupno 14,7 milijona ljudi, ki so v delovnem razmerju; od tega jih 80 odstotkov odpade na avgust. Lani je imelo pravico do dopusta 13,8 milijona ljudi, od katerih ga je 70 odstotkov izkoristilo v avgustu. Razlike v odstotkih in prirastek upravičencev nanesea torej v primerjavi z lanskim letom skupno dva milijona več dopustnikov v letošnjem avgustu.

Posledice tega »mrzličnega navala« v avgustovski vročini bodo čutili vsi Francozi, ugotavlja »France-Soir« in piše: Tisti, ki bodo šli na počitnice, bodo imeli tudi v kraju odihla opraviti z vrvežem in gnečo, s hrupom in s prometnimi zastoji, skratka z vsem, čemur so se hoteli izogniti vsaj za mesec dni. Gostinstvo bo moralo v avgustu do skrajnosti napenjati vse sile, če naj prenoči, nasiti in napoji milijonske množice (12 milijonom zaposlenih je treba pristiati še njihove družinske članke), tistim, ki bodo ostali v velikih mestih ali prišli tja, pa se bo vsiljeval vtis, ko da so v puščavi asfalta in betona.

Taki so torej izgledi Francozov na letošnji poletni oddih. In vendar jih nihče ne more prepričati, da bi si dopust vzeli prej ali pozneje — dopust mora biti avgusta, to je že neke vrste bolezen, proti kateri očitno še niso iznašli zdravila.

Jugoslovanska industrija v prvem polletju:

Proizvodnja za 18 odstotkov večja kot lani

Šestmesečna bilanca industrijske proizvodnje v Jugoslaviji kaže po podatkih zveznega zavoda za statistiko v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta povečanje za 18 odstotkov. S tem se je nadaljevala dinamika velikega naraščanja industrijske proizvodnje, ki traja že nad leto dni.

Razen industrije nekovin in nafte, katerih proizvodnja je narasla v tem času za 27 oziroma 12 odstotkov, je proizvodnja ostalih bazičnih panog naraščala nekoliko manj. Proizvodnja elektroenergije je narasla za 5 odstotkov, črne metalurgije za 7 odstotkov, barvasle pa za 6 odstotkov.

Tudi vse druge industrijske panoge, razen ladjedelništva, ki je imelo v prvem polletju za 7 odstotkov manjšo proizvodnjo, so imele pomembnejšo rast proizvodnje: kovinska industrija za 28 %, elektroindustrija za 38 %, kemična industrija za 26 %, industrija gradbenega materiala za 24 %, lesna industrija za 23 %, papirna industrija za 19 %, tekstilna industrija za 12 %, industrija obutve in gume za 23 %, živilska industrija za 13 %, tobakna industrija za 38 % in grafična industrija za 18 odstotkov.

Povečanje obsega industrijske proizvodnje po posameznih republikah je bilo precej različno. Najbolj je narasla proizvodnja v Srbiji, in sicer za 24 %, v Makedoniji za 22 %, v Bosni in Hercegovini za 18 %, v Črni gori za 17 %, v Sloveniji za 14 % in na Hrvaškem za 12 odstotkov.

Jugoslovanska vlada je prejšnji teden izvedla podražitev nekaterih kmetijskih pridelkov, premoga in električne energije, hkrati pa sklenila tudi ustrezno povišanje osebnih dohodkov, pokojnin in otroških dklad.

POŠI ROKEM SVETU

NEW YORK. — V newyorški žrnski četrti je prišlo do demonstracije črnega prebivalstva, ker je neki policaj ubil 15-letnega črnega fanta, češ da ga je le-ta »napadel«. Nekaj sto črnecv je iz protesta proti temu umoru skušalo napasti policijsko postajo, vendar so jim policaji postavili na pot lesene ovire. Skupine črnecv so bariero prebile in s kamenjem napadle policijsko postojanko.

ZENEVA. — V Zenevi se je začela konferenca o problemih zaposlovanja in prosvetljanja v dobi avtomatizacije in tehnologije. Na konferenci sodeluje 75 delegatov iz 20 držav, referate o omejenih problematiki pa so pripravili strokovnjaki iz desetih držav.

BRUSELJ. — Mednarodno združenje univerzitetnih profesorjev in učiteljev na evropskih, ameriških in drugih univerzah je izvedlo zbiralno akcijo, v katere okviru so zbrali okoli 8000 strokovnih knjig in publikacij ter 132.000 belgijskih frankov, namenjenih univerzi v Skopju. Zbrane knjige so na univerzi Ghent izročili jugoslovanskemu veleposlaniku v Bruslju.

MOSKVA. — V Moskvi so prejšnji teden podpisali sovjetsko-češkoslovaški sporazum, po katerem bo Češkoslovaška dobavila Sovjetski zvezi opremo za 80 tona kemične in petrolejske industrije in za 400 delavnic.

BONN. — Zahodnonemška firma Krupp, Siemens in AEG so sklenile plačati Židom odškodnino za čas, ko so med zadnjo vojno prisilno delali v njihovih tovarnah. To so sklenile po odločitvi sodišča, da IG Farbenindustrie izplača odškodnino delavcem, ki so jih iz koncentracijskih taborišč poslali na prisilno delo v te tovarne. IG Farbenindustrie je na podlagi tega sodnijskega sklepa že izplačala svojim nekdanjim delavcem-laboriščnikom odškodnino v višini 30 milijonov mark.

VARSAVA. — Poljska in Vzhodna Nemčija sta se sporazumeli, da bosta razširili sedanje blagovne sezname o trgovinski izmenjavi za leto 1964. Državi sta podpisali protokol, po katerem bo Vzhodna Nemčija poleg dosedanjega blaga pošiljala Poljski še kemikalije, radijske aparate, magnetofone, električne naprave in gospodinske aparate, Poljska pa bo v Vzhodno Nemčijo izvažala še obdelovalne stroje, elektromotorje, razno orodje in dele za industrijske stroje.

LONDON. — Britanski zunanji minister Butler bo prihodnji ponedeljek odpotoval na peldnevni obisk v Sovjetsko zvezo, kamor ga je povabila sovjetska vlada.

ZENEVA. — Na nedavni otvoritveni seji 37. zasedanja ECOSOC (ekonomskega in socialnega sveta OZN) je generalni sekretar OZN U Tani podaril, da so v današnjem svetu gospodarski problemi v bistvu prav tako tehtni kot politični. Na svetu ni samo napetosti med Vzhodom in Zahodom, ampak je tudi napetost med »severom« in »jugom«, ki izvira iz gospodarske problematike. Nastop držav v razvoju kot enotne skupine na svetovnem prizorišču morda pomeni preokret v zgodovini mednarodnih gospodarskih odnosov.

NEW YORK. — Predsednik ameriške televizijske družbe ABC je predlagal, da bi se prihodnje leto sestali predstavniki televizije z vsega sveta in proučili možnosti za izkoriščanje ameriškega umetnega satelita Telstara ter splošne perspektive za medsebojno sodelovanje na področju televizije. Po njegovem mnenju naj bi bila konferenca televizijskih izvedencev v začetku prihodnjega leta v New Yorku.

LONDON. — Londonski »Times« piše, da imata bivši zahodnonemški obrambni minister Strauss in ameriški senator Goldwater nedvomno nekaj skupnega v tem, kako si zamišljata ureditev sveta. Oba sta v bistvu nacionalistično usmerjena, čeprav se Strauss zavzema za evropsko federacijo, in oba sta proti glavnim težnjam notranjega kakor tudi mednarodnega razvoja. Posebej o Straussu londonski list meni, da si od njega ni mogoče obetati nič takega, kar bi obrodilo kaj koristnega.

VARSAVA. — Zahodnonemška vlada ni hotela izdati vizumov dvema Poljakoma, bivšima internirancema v nacističnih taboriščih Mauthausen in Auschwitz. Oba Poljaka je zahodnonemška zveza žrtev nacizma povabila na obisk v okviru rednega mednarodnega programa izmenjave obiskov med predstavniki bivših odporiških gibanj in žrtev nacizma.

RIO DE JANEIRO. — Britanske kolonialne oblasti v Georgetownu so razglasile velik del Britanske Gvajane za »ozemlje pod nadzorstvom«. Kolonialne vojaške oblasti zaustavljajo in preiskujejo vse prebivalce, ki pridejo na to področje. Britanski guverner je izdal ukaz, naj vojaške enote v obmorskem pasu streljajo na vse ljudi, ki ne spoštujejo policijske ure. »Kršitelje« drakonskih ukrepov kaznuje kolonialna policija tudi z bičanjem.

ATENE. — Sodišče v Atenah je izrekli sodbo proti skupini 32 pripadnikov desničarske mladine, ki so med nedavno debato o Cipru vdrli o grški parlament in napadli poslance demokratske leveice in Unije centra. 24 obtožnih so obsodili na en do 30 mesecev zapora, ostale pa so zaradi mladostnosti oprostile kazni.

BONN. — Zahodnonemški tisk je te dni razkril »tesne prijateljske stike« med ministrom za promet Seehoferom (znan po svojih revanšističnih izjavah — op. red.) in ameriškim senatorjem ter predsedniškim kandidatom Goldwaterjem. Oba skrajno desničarska politika si baje že dalj časa izmenjavata »prijateljska pisma«, v katerih obravnavata razna vprašanja. Ameriški list »New York Times« pa v tej zvezi poroča, da kaže ameriški senator Goldwater veliko zanimanje za konservativno politiko v Zahodni Nemčiji in da si dopisuje tudi z drugimi nemškimi politiki konservativnih nazorov.

KRANJ. — V prvi polovici letošnjega leta so na Gorenjskem zamenjali tuji turisti za 1025 milijonov din tujih valut, kar predstavlja v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta povečanje za 20 odstotkov. Več kot polovica zamenjanega denarja (namreč za 647 milijonov dinarjev) so nemške marke, na drugem mestu pa so avstrijski šilingi, katerih je bilo v navedenem času zamenjanih v vrednosti 106 milijonov dinarjev.

WASHINGTON. — Število zločinov v Ameriki se petkrat hitreje veča kot znaša prirastek prebivalstva, je izjavil vodja ameriškega kriminalnega urada FBI. Leta 1963 so v Ameriki zabeležili nad 2,25 milijona zločinov, kar pomeni, da se vsake štiri minute zgodi zločinsko dejanje, povprečno vsako uro pa se izvrši po en umor.

Statistični podatki OZN o razvoju brutoprodukta v svetu

Organizacija združenih narodov je objavila statistične podatke, iz katerih je razvidno, kako se je v zadnjih letih razvijal brutoprodukt v posameznih državah sveta.

Po teh podatkih se je brutoprodukt na svetu v letih 1958—1962 močno povečal. V socialističnih državah se je v tem času gibal med 6,1 (na Madžarskem) in 9,4 (v Sovjetski zvezi), medtem ko je v državah zahodne Evrope še vedno bolj naraščal kot v Ameriki in Kanadi. Brutoprodukt zahodne Evrope se je namreč v navedenem obdobju povečal za 22 odstotkov, v Ameriki za 18 in v Kanadi za 15 odstotkov. Na prvem mestu, kar zade-

va stopnjo rasti nacionalnega brutoprodukta, pa sta bili v tem obdobju Japonska in Izrael, ki sta dosegli povprečno stopnjo porasta 10 odstotkov na leto. Med vzhodnimi državami je spet bila Sovjetska zveza prva, ki je zabeležila porast nacionalnega brutoprodukta za 9 odstotkov.

Iz podatkov OZN je tudi razvidno, da so v času od leta 1950 do 1958 države v razvoju hitreje od razvitih držav povečale proizvodnjo dobrin in vrednost storitev; stopnja rasti v deželah v razvoju je znašala 43 odstotkov in v industrijskih državah 33 odstotkov. Od leta 1958 naprej pa se je ta razvoj spet razvil v škodo držav v razvoju.

Letno poročilo slovenske gimnazije v Celovcu

Ko se je zaključilo šolsko leto, se je slovenska gimnazija v Celovcu — z odlokom prosvetnega ministrstva z dne 20. 2. 1964 ji je bil v smislu novega šolskega zakona določen nov naslov: „Bundesgymnasium für Slowenen in Klagenfurt — Državna gimnazija za Slovence“ — spet predstavila s svojim Letnim poročilom. Kakor v prejšnjih letih, je to poročilo tudi tokrat bogat in pester pregled vseh dogodkov tekom šolskega leta.

Na slovenski gimnaziji je v zadnjem letu poučevalo skupno 21 učnih moči, število učencev pa je znašalo 323 dijakov, med temi 206 fantov in 117 deklet. Šola je obsegala 12 razredov, kajti prvi, tretji, četrti in peti razred so bili zaradi prevelikega števila dijakov razdeljeni. Po poklicu staršev je 123 dijakov prišlo iz kmečkih družin, 86 iz delavskih družin, 51 iz uradniških ali nameščenskih družin, 46 iz obrtniških družin, starši ostalih otrok pa so rentniki ali pa izvajajo svobodne poklice. 230 dijakov je med šolskim letom stanovalo v dijaških domovih, 64 se jih je vozilo dnevno od doma v šolo, 29 pa jih stalno stanuje v Celovcu. V minulem šolskem letu je na slovenski gimnaziji 62 dijakov opravilo izpite s prav dobrim uspehom, med 20 maturanti pa je bilo 6 odličnjakov. Letošnji maturi je prvič predsedoval strokovni nadzornik za slovensko srednjo šolo in za pouk slovenščine na ostalih koroških srednjih šolah.

Med podrobnimi dogodki tekom šolskega leta so v poročilu navedene tudi razne prireditve, ki so jih obiskali dijaki, ter zborovanja in posvetovanja, pri katerih so sodelovali tudi profesorji slovenske gimnazije. Nadalje nas seznanja s proslavami državnih in državnih praznikov ter z obiski gledaliških in kino predstav, namenjenih srednješolski mladini. Posebno razveseljivo pa je poročilo o delovanju dijaške knjižnice, katere je v zadnjem šolskem letu spet narasla za lepo število slovenskih in nemških

spevalo za potrebe šole skoraj 21.000 šilingov.

Letno poročilo prinaša tudi daljše članke in prispevke: o letošnji akademiji slovenske gimnazije s ponatisom poročil, ki so jih o tej prireditvi objavili koroški nemški listi; o koncertu celovških srednjih šol, na katerem je slovenska gimnazija sodelovala z mešanim pevskim zborom in godbenim ansambлом „Veseli študentje“; o obisku 7. razreda na Dunaju v okviru akcije „Avstrijska mladina spoznava svoje glavno mesto“; o proslavi Dneva avstrijske zastave na Dunaju, katere se je udeležil tudi zastopnik slovenske gimnazije; o obisku slovenske dijakinje v Parizu, kamor je bila povabljen na podlagi nagradnega natečaja avstrijskega Touring-Cluba; o lanskoletnem maturitetnem potovanju prvih maturantov slovenske gimnazije; o slovenskem pisatelju Ksaverju Mešku, angleškem dramatik Williamu Shakespearu in znanem koroškem šolniku in znanstveniku prof. Janez Scheiniggu ter o narodnih pesmih izpod Svinje planine.

Še nekaj moramo omeniti: Letno poročilo slovenske gimnazije je dobilo tudi nov ovitek, na katerem je dipl. inž. arh. Janez Oswald simbolično upodobil posamezne učne predmete, med katere je vpeljal tudi Perkonigove besede koroškim Slovincem: Vsi ste del te dežele... ter Prešernovo izpoved: Žive naj vsi narodi...

„Srečanje solidarnosti“

V SPOMIN NA POTRES V SKOPJU

Prihodnjo nedeljo se bo v Skopju začel odvijati bogat program kulturnih in zabavnih prireditev, ki bodo v okviru „Srečanja solidarnosti“ posvečene spominu na lanskoletni potres. Na teh prireditvah, ki bodo trajale do 2. avgusta, bodo sodelovali romunski mladinski ansambel ljudskih pesmi in plesov, črnski kvartet „Golden Gate“ iz San Francisc, zabavni orkester iz Rima, violinski ansambel Boljšoj teatra iz Moskve, Bradfordski pihalni orkester iz Anglije, folklorni orkester iz Francije, folklorni ansambel iz Bolgarije, otroški zbor iz Danske, mladinski komorni zbor iz Budimpešte, flamski folklorni ansambel iz Belgije in državni ansambel ljudskih pesmi in plesov iz Češkoslovaške, medtem ko bodo od domačih ansamblov nastopili vojaški orkester iz Beograda, solisti skopske opere, domača zbor „Koča Racin“ in „Orče Nikolov“, operni solisti iz Ljubljane, titograjski folklorni ansambel, zagrebški vokalni trio „Jeka“ ter radijski ansambli narodnih pesmi in zabavnih melodij iz Ljubljane, Sarajeva in Prištine.

knjig. Pri branju je bil najbolj marljiv tretji razred, v katerem je prišlo povprečno na dijaka 28 izposojenih knjig, medtem ko je na celotni šoli znašalo povprečje 17 prebranih knjig na dijaka. Seveda pa se te številke nanašajo samo na knjige iz dijaške knjižnice in je bilo zanimanje za knjige v resnici še večje, saj so si mnogi dijaki izposojali knjige tudi v raznih drugih knjižnicah, kakor na primer v centralni študijski knjižnici Slovenske prosvetne zveze. Za nabavo novih knjig je bistveno prispevalo Združenje staršev, ki je dalo v ta namen na razpolago več kot 4000 šilingov, skupno pa je tekom zadnjega šolskega leta pri-

Prešernove nagrade in štipendije za posebne uspehe na področju kulture, umetnosti in znanosti

Poleg Prešernovih nagrad, ki jih podeljujejo v Ljubljani ob vsakoletnem kulturnem prazniku slovenskega naroda kot najvišje priznanje za posebne dosežke na področju kulture, umetnosti in znanosti, so tudi v Kranju leta 1961 ustanovili posebne Prešernove nagrade. Vsako leto so podelili tri nagrade in sedem pohval za uspehe na področju kulturno-znanstvenega dela, ljudskega izobraževanja in umetniškega ustvarjanja. Zdaj pa je kranjska občinska skupščina sprejela nova določila, po katerih bodo poleg Prešernovih nagrad podeljevali tudi Prešernove štipendije.

Za podelitev Prešernovih nagrad bodo vsako leto vnaprej določili področja kulturnega dela, umetniškega ustvarjanja in poustvarjanja ter kulturno-znanstvenega dela. Letos so na primer te nagrade razpisane za naslednja dela: nagrada v višini 300.000 dinarjev za idejni osnutek ureditve južnega starega dela Kranja; nagrada 200.000 dinarjev za scenarij osrednje proslave v Kranju ob 20-letnici osvoboditve; 250.000 dinarjev za kulturno-umetniško ali kulturno-prosvetno delo, ki bo vsebinsko vezano za 20-letnico osvoboditve in na območje občine Kranj, ter končno še nagrado za zelo pomembno kulturno-znanstveno ali kulturno-prosvetno delo, ki bo objavljeno, razstavljeno ali izvajano v letošnjem letu.

Prešernove štipendije pa bodo podeljevali nadarjenim študentom in drugim občanom za dokončanje študija na določenih področjih na višjih in visokih šolah doma ali v tujini. Podeljevali jih bodo tudi kulturnim, znanstvenim in umetniškim delavcem za izpopolnitev znanja ali dokončanje določenega dela na visokošolskih, umetniških in drugih zavodih doma ali v tujini.

Sredstva za Prešernove nagrade bodo vsako leto zagotovili v občinskem proračunu, sredstva za Prešernove štipendije pa v proračunskih sredstvih za štipendije. V primeru, da teh sredstev pri dodelitvi nagrad in štipendij ne bi v celoti izčrpali, bo z ostankom razpolagal sklad za financiranje kulturno-prosvetne dejavnosti.

KULTURNE DROBTINE

● Ob udeležbi 80 rektorjev, prorektorjev in znanstvenikov iz 25 držav in večjega števila inozemskih študentov se je zadnja nedelja začel v Dubrovniku IX. mednarodni seminar „Univerza danes“. Glavna tema na tej tradicionalni prireditvi je bila letos „demokracija izvenšolskega pouka“, druga tema pa se je glasila „Sedanji prispevek univerze k širjenju ideje miru“.

● Jugoslovanski likovni umetniki so v zadnjem času dosegli velike uspehe na mednarodnih prireditvah. Slikar Radomir Damjanović je dobil spominsko nagrado „Wande Siewo“ na VII. mednarodnem bienalu v Sao Paulu, kipar Branko Ružič tretjo nagrado na XXX. bienalu v Benetkah, Biserka Marelič pa drugo nagrado na VIII. mednarodnem grafičnem bienalu v Laganu. Slovenski umetnik Janez Boljka je dobil prvo nagrado za grafiko na V. sredozemskem bienalu v Aleksandriji, Ljuba Ivančič iz Zagreba drugo nagrado za slikarstvo in Slavko Tihec iz Maribora tretjo nagrado za skulpturo. Zagrebški slikar Edo Murič (njegova dela smo videli tudi na razstavi v Celovcu — op. ured.) je prejel prvo nagrado na XIII. mednarodni razstavi slikarstva in kiparstva v Lissoni in zlato plaketo predsednika Italijanske republike Segnija na IV. bienalu sodobnega slikarstva v Faenci. Na istem bienalu je zlato medaljo Ravenne za slikarstvo dobil Vladimir Poločnjak, srebrno plaketo pa Nikola Rajzer.

● Za nagrado Kurta Tucholskega za leto 1963 je bilo vpostavljen skupno 2854 del, vendar se širja za nobeno teh del ni mogla odločiti s potrebno dvotretjinsko večino. Zato nagrade za leto 1963 ne bodo podelili, marveč bodo avtorjem najboljših prispevkov priznali nagrade po 100 in 200 mark.

Nemški militarizem nekoč in danes Zahodnonemška stvarnost v nasprotju s sklepi potsdamske konference

»Naš neomajni cilj je uničiti nemški militarizem in nacizem in zagotoviti, da Nemčija nikdar več ne bo zmožna skaliti svetovni mir. Odločili smo se razorožiti in razpustiti vse nemške oborožene sile, enkrat za vselej strmoljaviti nemški generalni štab, ki je vnovič hotel obnoviti nemški militarizem, odstraniti ali uničiti celotni nemški vojni material, eliminirati ali izročiti pod nadzorstvo vso nemško industrijo, ki bi jo utegnili uporabiti za vojno proizvodnjo, vse vojne zločince pravično in hitro kaznovati ter dobiti potrebne reparacije za vso škodo, ki so jo prizadeli Nemci...«

To je besedilo sklepov, ki so jih med drugo svetovno vojno sprejeli najvišji predstavniki Vzhoda in Zahoda na zgodovinski konferenci v Jalti, kjer so se sporazumeli o zavezništvu v boju proti nacistični Nemčiji. Če pa si ogledamo današnjo stvarnost v Zahodni Nemčiji, potem vidimo, da je le-ta v očitnem nasprotju s sklepi ne le jaltske, marveč tudi potsdamske konference, kjer so se zavezniški sporazumeli o konkretnih ukrepih za obračun z nacizmom in nemškim militarizmom. Da bomo razvoj in vloga nemškega militarizma bolje razumeli, moramo pogledati nekoliko v zgodovino.

Ko se je po koncu prve svetovne vojne na podlagi določb versajškega sporazuma nemška vojska skrčila na 100.000 poklicnih vojakov in so bile uveljavljene tudi razne druge omejitve, zlasti kar zadeva oborožitev, je bilo le težko mogoče predvidevati, da bo čez petdeset let nacistična Wehrmacht zrasla v takrat najmočnejši stroj na svetu in da bo za-

čela osvajaški pohod širom po Evropi. Pod vplivom svojih ozkih interesov, obremenjeni z medsebojno rivaliteto in zaslepljeni z mržnjo do Sovjetske zveze pa so nekateri zmagovalci iz prve svetovne vojne naravnost tekmovali v tem, kdo bo hitreje in temeljiteje pozabil nedavno preteklost in kdo bo bolj pomagal včerajšnjemu sovražniku — Nemčiji, da bi čim prej dobil pomembno mesto na evropskem in svetovnem odru. Prizadevali so si, da bi Nemčiji olajšali plačevanje reparacij in da bi stabilizirali njeno gospodarstvo. Skupna vsota kreditov in tujih investicij v takratni Nemčiji je močno presegla vse nemške dajatve na račun reparacij. S pomočjo mednarodnega kapitala so obnovili in nadalje razvijali velikanske konference (Krupp, IG Farbenindustrie, Tysen itd.), ki so pozneje sestavljali hrbtenico nemške vojne industrije.

S tem, da je strašil zahodne velesile z »rdečo nevarnostjo« znotraj Nemčije in s »plimo boljševizma« v

Evropi, je Berlin osvajal pozicijo za pozicijo in se sistematično pripravljala na revanšo in na to, da bi uresničil svoje sanje o gospodarstvu nad svetom. Zahodni pokrovitelji Nemčije so bili prepričani, da se jim bo posrečilo gospodarski in politični ekspansionizem weimarske republike in tretjega rajha usmeriti proti Vzhodu, da bodo iz Nemčije napravili izpostavljeni odred kapitalizma v boju s Sovjetsko zvezo in da se bo v tem izčrpal nemški dinamizem, militarizem in napadalnost. Toda za nemške osvajačale je pot na vzhod in na jugovzhod peljala preko Zahoda.

Na podlagi bridkih izkušenj so bile demokratične sile sveta ob koncu druge svetovne vojne spet prepričane, da bodo dogodki iz najbližje preteklosti zadostno opozorilo in jamstvo, da se v zvezi z nemškim militarizmom ne bodo ponovile usodne napake iz časov po prvi svetovni vojni in da bo nacizem za vselej uničen. Ta upanja so temeljila tudi na številnih dokumentih, s katerimi so še med vojno zavezniški obsodili nemški militarizem in nacizem. Kako nameravajo človeštvo enkrat za vselej rešiti pred to nevarnostjo, so zavezniški definirali na konferenci v Jalti. Še bolj natančno so bili ti nameni določeni v sklepih potsdamske konference (julij-avgust 1945), ki so jih podpisali predsedniki Amerike, Sovjetske zveze in Velike Britanije. Vendar pa že zgolj bežen pregled tega, kaj se je v zadnjih desetih letih zgodilo v Zahodni Nemčiji zlasti na vojaškem področju, kaže, da so spo-

razumi iz Jalte in iz Potsdama do cela pozabljeni in poteptani.

V Potsdamu so sklenili, da bodo odpravili vse kopenske, pomorske in letalske oborožene sile Nemčije in vse posebne oborožene odrede. Namesto tega je maja leta 1955 (torej deset let po kapitulaciji nacističnega tretjega rajha) Zahodna Nemčija postala skoraj enakopraven član Atlantskega pakta, z edino omejitvijo, kar zadeva proizvodnjo atomskega orožja. Na solidnih temeljih so začeli pospešeno formirati novo Bundeswehr, ki šteje danes že okoli 500.000 moč, razvrščenih v divizije kopenske vojske, letalske eskadrole in enote vojne mornarice. Nemška vojska je opremljena z najmodernejšim orožjem vključno raket, ki jih je prispevala Amerika. Edino, česar Nemci — vsaj doslej — še nimajo, je atomsko orožje; atomske konice za rakete so namreč lepo spravljene v skladiščih, katerih ključke imajo Američani.

Če k Bundeswehru prištejemo še druge oborožene enote (teritorialna obramba in posamezne vrste policije), potem je število oboroženih sil Zahodne Nemčije še veliko večje. Razen tega je zahodnonemška vojaška uprava zaposlovala konec leta 1963 okrog 170.000 uslužbencev, delavcev in drugih delovnih moči, ki so delali predvsem za potrebe Bundeswehra. In ta Bundeswehr bo — baje na predlog Amerike — številčno še naraščal. Pa tudi, če bi ostal v sedanjih okvirih, bo Bundeswehr še naprej najmočnejša konvencionalna oborožena sila med avropskimi armadami Atlantskega pakta.

Poletne kulturne prireditve

Spored za prihodnji teden

● V BREZAH:

- 24. julij — Schiller: DON CARLOS
- 25. julij — Shakespeare: DER KAUFMANN VON VENEDIG
- 29. julij — Shakespeare: DER KAUFMANN VON VENEDIG
- 30. julij — Schiller: DON CARLOS
- 31. julij — Schiller: DON CARLOS
- 1. avgust — Shakespeare: DER KAUFMANN VON VENEDIG
- 2. avgust — Shakespeare: DER KAUFMANN VON VENEDIG

Predstave se začnejo ob 20. uri.

● V LJUBLJANI:

- 29. julij — Gostovanje državnega folklornega ansambla Lužičkih Srbov (Vzh. Nemčija)

Začetek predstave ob 20.30 uri.

● V SPITTALU ob Dravi:

- 24. julij — Marivaux: LIEBE UND ZUFALL
- 25. julij — Lope de Vega: DER KAVALLIER VOM MIRAKEL (premiera)
- 27. julij — Shakespeare: DIE KOMÖDIE DER IRRUNGEN
- 28. julij — Lope de Vega: DER KAVALLIER VOM MIRAKEL
- 29. julij — Marivaux: LIEBE UND ZUFALL
- 30. julij — Shakespeare: DIE KOMÖDIE DER IRRUNGEN
- 31. julij — Lope de Vega: DER KAVALLIER VOM MIRAKEL

Vse predstave se začnejo ob 20. uri.

(Dalje prihodnjič)

Prva skupina naše šolske mladine odpotovala na letovanje v Savudrijo

V nedeljo je prva skupina koroške slovenske mladine odpotovala na tritedensko počitniško letovanje na Jadran. Tudi letos bodo naši šolarji letovali v Savudriji, v kraju, o katerem vedo mladi letoviščniki iz prejšnjih let pripovedovati toliko lepega in zanimivega. Mladi turisti bodo gostje v domu Zavoda za počitniška letovanja Ljubljana-center. Iz

ZVEZA SLOVENSKEGA IZSELJENCEV

sporoča, da bo na željo svojih članov priredila

družabno srečanje

SLOVENSKEGA IZSELJENCEV IN ŽRTEV NACISTIČNEGA NASILJA

Srečanje bo v nedeljo, dne 30. avgusta 1964 s pričetkom ob 15. uri v Breznikovem kempingu ob Zablatniškem jezeru — Spodnje Vinare (Unterarrach).

Podrobnosti o tem srečanju bomo že pravočasno sporočili.

Pripravljalni odbor

Koroške sta otroke spremili dve dijakinji slovenske gimnazije v Celovcu. Na Jesenicah je počitniško skupino sprejela in prevzela tajnica Zavoda za počitniška letovanja. Do Ljubljane so se otroci peljali z vlakom, od tam dalje v Savudrijo pa z avtobusom.

Kakor izletniške skupine prejšnja leta, je tudi ta skupina odpotovala na letovanje živalna in polna pričakovanj. Izpolnila se jim je vroča želja vsakega mladega človeka, videti in doživeti morje ter prelestne zanimivosti sončnega juga. Hkrati pa bodo otroci na letovanju črpali zdravje ter se krepili pod južnim soncem, ob spremembi zraka in obilici vode — širnega morja.

Dob

V petek smo spremili na pokopališče v Žvabeku Katarino Krof, p. d. Hribnikovo mater v Dobu pri Pliberku. Mnogo ljudi iz naše vasi in daljše okolice je dobro mater spremljalo na njeni zadnji poti in prisostvovalo pogrebni svečanostim, ko smo polagali telesne ostanke k večnemu počitku v naročje domače zemlje. Lepa udeležba na pogrebu je bila zgovoren dokaz, kako ljudje cenijo zgledno mater-gospodinj, ki ji je bilo vsa življenja žrtev in daritev za dom, za družino in dobra dela bližnjemu.

Razen vseh skrbi in napornega dela na skromni domačiji je posvetila vso pozornost tudi vzgoji svojih otrok. Doživela je bridke ure, ko je dva njena sinova pobrala nesrečna svetlovna vojna. Ostal ji je sin Valentin in hčerke. Sin Foltej, ki je prevzel tudi domačijo, se je izučil v tesarski stroki in postal ugleden tesarski mojster. V prejšnji delovni dobi bivše občine Blato je bil Valentin tudi župan. V tej funkciji si je pridobil mnoge zasluge in si osvojil tudi simpatije pri številnih občanah. V novi veliki pliberški občini je tudi prizadeven odbornik in mestni svetnik v občinskem predstavništvu. Pokojni materi je bilo v zadoščenju in veselju, da je bilo njeno vzgojno delo pri otrokih uspešno.

Mater Katarino Krof bomo ohranili v lepem spominu, žalujočim svojcem pa velja naše globoko in odkrito sožalje.

Slovenji Plajberk

Medved je gospodaril na Ogrisovi planini nad Slovenjimi Plajberki. Našli so več raztrganih ovac in takoj so sklepali, da jih je razmesaril kosmatinec medved. Našli so tudi polomljene smreke z okoli dva metra visokimi štori, na štorih pa znake močnih krempeljov. Na mehkem zemljišču pa so nedvoumno ugotovili odlise medvedjih šap.

Domnevajo, da se je medved priklatil kot samotar iz kočevskih gozdov na Koroško. So to starejši medvedi, ki zapustijo svoje običajne revirje in se oddaljuje iz svojega kraja. Medved je vsejedač, žre rastlinstvo, sadje, med in tudi meso. S svojo tako ubije na mah tudi vola. Na Koroškem je medved pod zaščito ter se ga ne sme kar tako streljati. Za odstrel je potrebno dovoljenje in sklep koroškega lovstva, ki se je tudi s to zadevo bavilo prejšnji teden.

Boroveljska godba v Trziču in na Križah

Med Borovljami in Trzičem se že dalj časa uspešno razvijajo prijateljski medsebojni stiki, ki gotovo koristijo boljšemu medsebojnemu spoznavanju in poglobitvi odkritih medsebojnih odnosov, kar nedvomno doprinaša tudi k uredništvu velike zamisli združene Evrope, predvsem pa izloča škodljivo nezaupanje med dvema sosednima narodoma in deželama.

Minulo nedeljo je bila v Trziču boroveljska godba „Stahlklang“. Godci in drugi domačini iz Borovelj so se peljali na izlet v dveh omnibusih, nekateri pa tudi s svojimi zasebnimi vozili, med temi župan Sorgo s soprogo in podžupan Richter.

Borovčiči so bili v Trziču zelo gostoljubno sprejeti. Dopoldne so z velikim uspehom in v zadovoljstvo tamošnje publike koncertirali na gradu, kjer so bili deležni navdušenega aplavza.

Popoldne so se mudili na Križah, kjer je domače gasilsko društvo praznovalo 40-letnico svojega obstoja. Muzikanti „Stahlklinga“ so na jubilejni prireditvi kriških gasilcev najprej sodelovali z glasbenim vložkom in ji potem prisostvovali kot gostje. Vzdušje med domačini in gosti iz Borovelj je bilo odkrito in pristrčno. Ko so se morali koroški gostje odpravljati k povratku, jih ljudje kar niso hoteli pustiti naprej. Člani planinskega društva so jim po pristni slovenski gostoljubnosti postregli še v avtomobilih ter jih spremili do Ljubelja, kjer je bilo slovo zelo pristrčno. —

Ob priložnosti obiska Boroveljčanov v Trziču so se zmenili in sklenili, da bo godba iz Trziča v soboto, dne 1. avgusta 1964, „Stahlklingu“ vrnila obisk v Borovljah ter priredila godbeni koncert na trgu.

Dve žrtvi cestnega prometa pri Dolini

Na Paški cesti pri Dolini se pripetijo zelo pogosto usodne prometne nesreče. Promet je zelo zgoščen in največkrat se nesreče primerijo zaradi nepotrebnega, lahkomišelnega in drznega prehitavanja. Prejšnji petek je težka prometna nesreča zahtevala na tem odseku ceste dvojne smrtnih žrtev. Motociklist iz Labotske doline Ludovik Wailguri je hotel prehiteti vojaški tovorni avlo, toda se je vračunal. Pri prehitavanju je frontalno trčil z osebnim avtomobilom, ki ga je šofiral Gerhard Millonig. Motociklist, oče štirih nepreiskrbljenih otrok v starosti od 8 mesecev do 7 let, je obležal na mestu mrtev. Njegov sopotnik na spremnem sedezu, Edvard Thonhauser, tudi iz Labotske doline, in štirje potniki v avtomobilu so bili bolj ali manj poškodovani. Thonhauser je v bolnišnici podlegel smrtonosnim poškodbam. —

Tudi pri prehitavanju je 20-letnega Volbenka Wölfla iz Globasnice dohitela smrtna prometna nesreča. S svojim motornim kolesom je trčil z mopedistom 20-letnim Janezom Stulčnikom iz Sinče vasi. Oba vozača sta strmoglavila. Nesrečni Wölfl je z glavo treščil v krajevni kačipot in obležal mrtev na kraju nesreče, dočim je Stulčnik odnesel le lažje poškodbe. Vsi, ki poznajo

Priznanje uredništvu

Iz kroga bralcev našega lista smo prejeli tudi pismo, v katerem je rečeno:

Oglašamo se izpod sončnega Turja. Naši čuti nam močno prigovarjajo, da se Vam pri Vestniku prav lepo zahvalimo, ko tako skrbite, da nam posredujete toliko koristnega za življenje. Res smo Vam iz srca hvaležni in želimo, da bi nam bil Vestnik vedno svetovalec, prijatelj in tako skrben učitelj. Naša želja je, da bi se krog naročnikov še bolj povečal, ker to bi bila najlepša zahvala za ves trud pri listu.

KRATKE VESTI

Mestni poštni urad 1 v Beljaku (8.-Mai-Platz) je od 13. julija dalje uvedel blagajniške ure neprekinjeno od 8. do 17. ure. S tem bo na tem poštenu uradu mogoče tudi v opoldanskem prostem času urediti denarne posle in je ta ukrep uslužbencem in delavcem zelo dobrodošel.

Albert Zechner, kmečki sin iz Žvabeka, se je hudo ponesrečil pri sekanju lesa. Zadel ga je vrh drevesa, zaradi česar se je poškodoval na kolenu in skočnem vzgibu.

V Dravi pri Lipici v občini Ruda je pri kopanju utonila 15-letna učenka Adelheid Sagmeister, hčerka delavskega zakonskega para. Pri točišču ruškega potoka v Dravo jo je voda odnesla ter je prišla pod vodno gladino. Nemudoma so uvedli reševalno in iskalno akcijo, pri kateri so sodelovali gasilci ruške požarne brambe, pomočniki iz vasi, en potapljač in oče dekleta. Kljub vsemu prizadevanju reševalnega moštva utopljenke niso mogli najti.

Mestni matični urad v Celovcu je meseca junija registriral 235 rojstev in 95 smrtnih primerov. Na Celovčane je odpadlo 91 novorojencev in 4 smrtnih primerov. Presežek rojstev znaša torej meseca junija 44 oseb. V istem mesecu so pred matičnim uradom sklenili 46 zakonskih zvez.

V Mizli vasi v občini Otmanje je pred nedavnim ob hudi nevihti strela ubila troje mladih goved. Lastnik živali, kmet Janez Kren, ima zaradi te nesreče okoli 20.000 šil. škode.

Volbenkove svojce, globoko sočustvujejo z bridko prizadeto družino. Razumljivo je, kako nepopisna žalost zavlada v prizadetih družinah v takih primerih. —

V okviru prometno-vzgojne akcije prometnega varnostnega nadzorstva v mesecih julij-avgust je težišče kontrol organov žandarmerije „prehitevanje“ in „zadržanje na avtomobilskih cestah“. Vozače, ki jih zasačijo pri kršitvi potrebnih cestno prometnih predpisov, brez ozira ovadijo pristojnim oblastem, da jih primerno kaznujejo. Upamo, da bo ta akcija rodila zaželjene uspehe.

Kazaze

V občini Dobro vas, v katero spada tudi naša vas Kazaze, doslej še nismo imeli župana, ki bi bil doma v naši vasi. Pri zadnjih županskih volitvah pa je postal župan iz našega kraja, namreč šolski ravnatelj gospod Hafner, na kar smo seve ponosni. Naša okolica je bila doslej vedno bolj zastopljena s strani pristojnih mest in bili smo zmeraj bolj zadaj. Sedaj, ko imamo župana iz našega kraja, upamo, da se bodo tudi gotove nevednosti pri nas odstranile in spremenile v našo korist, kakor je prav.

Nekaj naših želja bi radi tukaj navedli. Med drugim ugotavljamo, da so nekdanje občinske ukrepe razglašali z izklicenjem v nedeljah po maši pred cerkvijo; obvestila občine smo mogli brati tudi na razglasni deski. V zadnjih letih je vse to odpadlo. To po našem mnenju ni prav, ker naša vas je precej oddaljena od centra občinskega središča.

Mnogo kmetov tudi ni bilo pravočasno obveščenih o razdeljevanju lovsko-najemniškega denarja, ter so, ker o tem nič niso vedeli, denar zapadli. Tudi tega ne moremo odobravati in želimo, da bi bili v bodoče o takem primeru pravočasno obveščeni, ker na drugi strani najde občina vsakega, ki ji je kaj dolžan in take terjatve s strani občine še menda niso zapadle.

Zaradi štetja kmetijskih strojev so morali iz tega kraja vsi kmetje na občinski urad v Dobro vas, čeprav bi bil popis lahko izvedel tudi kak naš domačin, saj so tudi pri nas ljudje, ki znajo pisati.

Kljub temu, da vasi Kazaze, Metlova in Humče dalje časa niso imele občinskega bika, smo morali kmetje prav tako plačevati prispevek za oplemenjevanje.

Zaradi kontrole davka na plače so morali naši kmetje v času glavnega spravila sena skoraj 10 km daleč v Dobro vas, dočim so prej zadevo opravili finančni uradniki po domovih.

Ker nismo bili zadostno obveščeni o načrtu za namensko razdelitev zemljišč, so tudi o tem sklepali brez naše vednosti ter je bil zaradi tega marsikateri interesent prikrajšan.

Ko imamo župana iz naše vasi upamo in se nadejamo, da se bo v naših vaseh spremenilo in izboljšalo tudi v takih in podobnih primerih. —

Na našem zajezenem jezeru je vedno živahnejši tujski promet. Naši ljudje so s cvetličnim okrasjem hiš in alejami z lepimi grmičjem okrasili kraj, da bo prijeten tudi v tem smislu tujim gostom in hkrati spričevalo smisla za lepoto našega človeka.

KOLENDAR

Petek, 24. julij: Kristina
Sobota, 25. julij: Jakob
Nedelja, 26. julij: Ana
Ponedeljek, 27. julij: Rudolf
Torek, 28. julij: Viktor
Sreda, 29. julij: Marta
Četrtek, 30. julij: Abdon

Semenj na Reki

Vsako leto, prvo nedeljo avgusta, je na Reki (pri St. Jakobu v Rožu) tradicionalni semenj. To je prvi semenj v naši okolici, znan daleč naokoli in je nekdanj trajal tudi po več dni.

Kakor drugod so se fantje večkrat tudi na Reki stekli zaradi deklet. Seveda iz ljubosumnosti, česar pa niso radi priznali. Za-

Godbeno-pevska skupina „Pavle Kernjak“ iz St. Ilja bo na semnju na Reki, dne 2. avgusta, nastopila s pestrim in živahnim glasbenim sporedom v prostorih pri Antoniču. Vsi prijatelji dobre in prijetne zabave pri srčno vabljeni!

to so rekli, da se tepejo za repo in ajdove žgance. Da je Reka zelo privlačna za vse se le ljudi, pričajo velike dvorane. Zanimivo je omeniti, da je ansambel Aysenikov nastopil na Koroškem prvič pri Antoniču, kjer so plesali kar cel teden.

Če boste 2. avgusta dobre volje, se bomo srečali pri Antoniču na Reki.

Naslednje vrstice pa pričajo, da se tradicija na Reki nadaljuje:

NA REKI

Na Reki tam pod Jepo
smo topli se za repo
na semnju vsako leto,
pa le za kratek čas.

In ajdove še žgance
smo cvrli za Horjance
in stare so še mam'ce
nam vriskale po vas'.

Pri Antonič na Rice
je smetana na mlice
in ajdove potice
spet čakajo na vas.

Zato pa bomo zbrani
spet letos kakor lani
v Mihijev dvorani,
pri Katrci — za špas.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu

V a b i l o

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu bo na splošno željo ponovilo s svojo mlado igralsko skupino igro

Rdeča kapica

v soboto, dne 1. avgusta 1964, ob 8. uri zvečer v prostorih pri Miklavžu.

Mladi igralci so s prvo uprizoritvijo te igre tako navdušili gledalce in poslušalce, da želijo dobro podano odrsko predstavo še enkrat doživeti. Tem se bodo ob ponovitvi gotovo pridružili tudi drugi, ki igri prvič niso prisostvovali, zato zdaj ne bodo zamudili te priložnosti.

Vse pristrčno vabi

o d b o r

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Poločnik; uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.

Beljak

Tradicionalni „Beljaški semenj - Villacher Kirchtag“ bo letos v soboto 1. avgusta. Prireditelji računajo, da se bo semnja tudi tokrat udeležilo okoli 30.000 ljudi ter bodo prišli iz vseh krajev dežele in iz sosednjega inozemstva na največjo koroško ljudsko slavnost. Za uvod bo spel velika povorka z okoli 1000 nosilci noš. Na slavnosti bo sodelovalo osem do deset godbenih ansamblov in folklorne skupine iz Jugoslavije, Italije in Nemčije.

Kakor znano, je bil začetek vsakoletnih beljaških semnjev že leta 1936. Vojna je te prireditve prekinila. Leta 1948 so v Beljaku priredili spet tak semenj. Od tega časa dalje se velika prireditve vedno bolj razvija in pridobiva na popularnosti iz leta v leto. Vedno bolj si tudi osvaja mednarodni značaj, predvsem še zaradi tega, ker leži dravsko mesto na ogalu treh dežel Avstrije, Italije in Jugoslavije.

Danes bo zares redek tisti, ki bi še kaj dal na sanje. Stare »sanjske knjige« so dokončno izgubile svojo vrednost. In vendar zadeva sanj ni tako enostavna. Ne moramo reči, da je treba sanjam verjeti. Nikakor ne. Toda med našimi sanjami in našim življenjem in početjem je določen odnos, ki se da razložiti. Toda preden govorimo o sanjah, se moramo najprej ustaviti pri spanju.

Cepprav se zdi čudno, je treba najprej postaviti vprašanje, čemu sploh spimo? Vprašanje, ki se zdi skoraj smešno, pa ni tako enostavno. Pravzaprav ni enostavno nanj odgovoriti. Po eni teoriji človek spi zato, ker se v času njegove budnosti in dela v njegovem organizmu nakopičijo določeni toksini. In čim ti toksini dosežejo gostoto, čutimo potrebo po spanju, da bi se organizem med počitkom teh strupov rešil, jih izločil.

Nekoč je ta teorija imela veliko pristašev. Toda kmalu so odkrili njeno šibko točko. Namproti te teorije so navedli primer sijamskih dvojčkov. Kot je znano, kroži po organizmu sijamskih dvojčkov ista kri. Potemtakem bi morala biti kri obeh organizmov s toksini enako zastrupljena in bi oba dvojčka morala hkrati čutiti potrebo po spanju. Doga-ja pa se, da enega dvojčka muči sen, medtem ko je drugi popolnoma buden.

Veliki ruski fiziolog Pavlov, ki je najbolj znan po svoji teoriji o pogojnih refleksih, je na tem področju napravil zanimive poizkuse s psi. Ugotovil je, da so te poizkusne živali vedno trdno zaspale, kadar so slišale določen enakomeren zvok, ali ko so jih iz zelo bučnega prostora premestili v prostor, kjer je vladala tišina. Iz tega je Pavlov sklepal, da je spanje pogojeno od določenih refleksov.

Obstaja tudi teorije, po katerih spanje regulira določeni center v možganih. Da bi iz tega centra prišel »ukaz« za spanje, je odvisno to, ali organizem čuti v tem času tudi utrujenost in željo po spanju, ki pa je odvisna od utrujenosti.

Ameriški znanstvenik Cleitman, profesor na chikaškem vseučilišču, pa zastopa stališče, da ni treba iskati vzroke spanja, pač pa vzroke budnosti, kajti spanje je po njegovem »normalno stanje« organizma, dočim je budnost »nenormalno«. V ta namen navaja določene zvrsti nizko razvitih bitij, ki niso v svojem življenju nikoli povsem budne.

Zelo zanimive poizkuse vršijo v tako imenovanih »laboratorijih spanja« na chikaškem vseučilišču. Tu poizkusnim prostovoljcem pripnejo na obrvi elektrode, ki jih povežejo s posebnimi napravami za registriranje. Med spa-

Znanost o spanju in sanjah

Ne budnost, marveč spanje je normalno stanje človeka

njem na valju aparata igla beleži diagram možganske dejavnosti.

In tako so ugotovili, da pravo globoko spanje traja le poldrugo, največ dve uri ob najmanjši dejavnosti možganov. Po prvem globokem spanju je črta diagrama pokazala, da prvi sen traja le od 6 do 8 minut, poznejši eksperimenti pa so dokazali, da je preizkusni človek vsaj štirikrat globoko zaspal in vsakokrat za približno 20 minut.

In tako smo prišli do drugega dela teme, do sanj.

Sanje so način, s katerim naša psihična dejavnost, ki se ne preneha niti med spanjem, reagira na zunanje vplive, ki delujejo med spanjem. To definicijo je dal Freud in sprejeli so jo tudi oni znanstveniki, ki z njegovo teorijo ne soglašajo. Izhajajoč iz te definicije so doslej napravili veliko zanimivih odkritij na področju mehanizma, ki vzbujajo sanje.

V laboratoriju v Chicagu so napravili poizkuse z umetnim vzbujanjem sanj s pomočjo zunanjih dražljajev. Človek, ki so mu med spanjem pomolili pod nos pomarančo, je prebujen pripovedoval, kako je sanjal, da se potoval po Siciliji. Drugi človek, ki so se ga med spanjem dotikali s hladnim predmetom, je sanjal, kako je hodil po globokem snegu, ali kako je pihal leden veter.

Toda mnogo bolj važni od gornjih poizkusov z zunanjimi dražljaji so notranji vzroki in pobude, ki povzročajo sanje, oziroma dajejo smer sanj. Po obilni večerji n. pr. imamo navadno zelo bogate sanje. Če smo se naučili pikantnih jedi, najpogostejše sanjamo o polnih kozarcih pijače, ali o žuborečih potokih, oziroma vodometih.

Naša psihična dejavnost se ne izčrpa popolnoma samo v mislih, občutjih in postopkih, ki prihajajo do izraza v času budnosti. Obstaja še druga stran aktivnosti naše psihe, ki se izogiba kontroli naše volje in zavesti. To drugo stran so psihologi imenovali — podza-

vest. In sanje niso nič drugega kot področje podzavesti. Večino naših sanj, če izločimo one, ki so posledica zunanjih dražljajev, povzročajo ali vsaj pogajajo »intimni in nekontrolirani momenti psihe«. V fantastičnih nočnih vizijah prihajajo do izraza nagoni in želje, ki jih nosimo skrite v najglobljih kotičkih naše psihe.

Ali bi mogli na osnovi tega pojasniti tudi skritih smisel naših sanj? Eden od prvih pionirjev moderne psihologije Alfred Adler je to pojasnil takole: »Sanje so kot dim, ki nam kaže, kje je požar. Človek, ki se v to razume, more po dimu določiti, kaj gori.«

Vsi psihologi soglašajo s tem, da se morejo preko sanj pojasniti in dojeti določene globine človeške psihe. Predpostavka, da imajo naše sanje določen skriti pomen, ni neutemeljena, pač pa je to že dokončna ugotovitev psihoanalitikov, ki se s tem problemom znanstveno ukvarjajo. Psihoanaliza je dokazala, da se v osnovi skoraj vseh sanj krijejo nezadoščene želje, ki smo jih skušali zadušiti in ki se jih v večini primerov niti ne zavedamo. Toda tedaj, ko spimo, kontrola naše zavesti ošibi in zadušene želje ponovno pridejo na površje.

Da bi mogli dojeti, »kaj gori«, je treba poznati mehanizem, kako sanje nastajajo. Ze prej navedeni znanstvenik Freud pravi, da »obstajajo sanje, ki nastajajo pod vplivom želje, ki je v zvezi z zadovoljevanjem elementarnih potreb: lakote, žeje, svobode, udobnosti in podobno, z eno besedo, želje egoistične narave. Samo one sanje, ki so najbolj prikriti, oziroma one, v katerih je prikrivanje zatajenih želja najbolj zapleteno, predstavljajo bolj zanimivo področje«. In prav to področje je predmet najbolj intenzivnih raziskovanj v moderni psihologiji.

Tako imenovana »transformacija« ali »ma-

Ali se tudi živali selijo?

Da. Vendar ta kratki odgovor ne pove, da je precej teh sesalcev. Najbolj znani potepuhi so neki skandinavski mišim podobni glodalci. Občasno se iz Švedske in osrednje Norveške napotijo na zahod proti morju. Presenetljivo je, da jih Atlantik ne strezni in tako ta svoj pohod končajo s samomorom.

Neutrudni potniki so tudi severni jeleni s Spitzbergov. Poleti se zatečejo v notranjost, na jesen pa se spet vrnejo na morsko obalo.

Kaj nenačuden, vendar zato nič manj vztrajen potnik je tjulenj. Cenijo, da naredi med vsakoletno selitvijo kakih 10.000 km dolgo pot.

Navadam ptic selivk so nedvomno najbližji potepuški netopirji. Več teh dokaj neprijetnih frfotajočih živalic pride le do najbližje podzemne jame ali izvotljenega drevesa, kjer v skupinah prezimijo. Nekaterim pa zima severnejših področij ni všeč in se selijo na jug. Netopir rekorder je menda tisti, ki iz osrčja Kanade pride na skrajni jug, na Florido.

skiranje« sanj je ono, čemur psihoanalitiki pravijo »cenzura sanj«. Njo vrši naša zavest, ki je med spanjem popustila, ni pa povsem izginila. Ker pa med spanjem ni mogoče preprečiti, da bi zadušene želje ne prišle na dan, naša zavest uporabi nekakšen trik: prvotno vsebino sanj »spremeni« s pomočjo simbolov. Spomini doživljajev med dnevom se prepletajo z intimnimi željami in mislimi. Misli in poteze onega, ki sanja, v kolikor so v nasprotju z moralnimi načeli, se pripisujejo drugim ljudem. Protagonist se v tem primeru spreminja v opazovalca. Neprijetne in delikatne situacije se sprevržejo v simbole. Psiholog pa zna iz tega izvelič resnico na dan, seveda z analizo psihe in značaja človeka, ki sanja.

Kot vidimo, sanje niso tako nepomembne, pa čeprav je doba sanjskih knjig že mimo. Sicer pa so sanje posledica nečesar, ne pa napoved tega, kar se bo šele zgodilo. So torej odraz preteklosti, ne pa napoved bodočnosti.

Kratko in zanimivo

● Neka Angležinja, ljubiteljica glasbe, je iznašla pisalni stroj za pisanje nol. Tastatura ima vse note in simbole, ki pridejo v poštev pri notni pisavi. Notni papir v stroju se premika v vodoravni ali navpični legi, točno po notnem črtovju. Z novim pisalnim strojem precej prihranijo, zapis je veliko hitrejši, zlasti pa se pisava odlikuje po izredni čistosti in preglednosti.

● V laboratorijih mednarodne družbe Goodyear so razvili novo vrsto avtomobilskih gum, ki ima za 30 % večjo vzdržljivost. Gume imajo manjši prerez in so ovalne. Širša spodnja površina daje boljši kontakt s tlemi in ugodnejše razmerje obrabe. Zaradi sploščene oblike gum so povečali za eno celo premer obročev, vendar je celotni premer kolesa ostal enak dosedanjim dimenzijam. Nov premer obročev predvideva tudi nekoliko večje zaverne bobne.

● V razvoju novih tehničnih dosežkov so prikazali javnosti napravo, imenovano laser. Sistem, ki ga je izdelal in celo izračunal pred leti umrl znanstvenik Albert Einstein, sestoji iz močno koncentriranega snopa svetlobe, ki je monokromatična in niha v isti fazi. Snop žarkovja je tako koncentriran, da doseže v delcu sekunde temperaturo 8000 stopinj Celzija. Z njim prevrtajo vse substance, pa najsi bo to jeklo ali diamant.

Uporaba laserja bo v bodoče zelo široka, vendar njegov dokončen obseg še ni znan. Za sedaj vedo le to, da bo napravil pravcato revolucijo v telekomunikacijah, pri preiskavi in obdelavi materialov, v varilni tehniki, pri razsvetljavi itd. Predvidevajo, da bo celo v morebitni bodoči vojni glavno orodje vojskovalnih sil.

● Armenski znanstveniki so s poskusi na psih dokazali, da se da tako imenovana klinična smrt podaljšati do 10, 12 in celo 15 minut. Za uvodne poskuse so uporabili morske prašičke, ki so jih predhodno zaprli v prostor z manjšim procentom kisika, kot pa ga vsebuje normalno ozračje. Tako so uspeli podaljšati čas klinične smrti za dvakrat, kljub temu da so živalicam odvzeli vso kri.

● V Sovjetski zvezi so iznašli novo metodo za utrdivanje cestniha proti nezaželenim vplivom dežja. Z dodatkom smole, ki nastaja pri predelavi bombatnega olja, v asfaltno maso so dosegli da je postala vrhna plast asfalta tritkrat odpornjša proti dežju in vplivom vlage.

● Švicarske železnice so na nekaterih postajah namestile nove avtomate za prodajo vozniških kart, in sicer po dva avtomata: eden tiska vozne karte za lokalne proge, drugi pa za postaje do 100 km razdalje. Delovanje avtomatov je zelo enostavno: polnik pritisne na ustrezno tipko, nakar se pojavi cena v razsvetljenih črkah. Nato vrže v režo ustrezen znesek, ki je tudi lahko zaokrožen na 1 frank. Avtomat »izda« z zaželeno vozovnico tudi ostanek drobiža. Za menjavanje drobiža pa sta na voljo še dva druga avtomata, da bi tako bilo polnikom olajšano plačevanje.

● Nemški zobozdravniki trdijo, da varuje kostno ogilje pred zobno gnilobo. Sicer so to zdaj ugotovili s poskusi žele pri podganah, pričakujejo pa, da bo preprati na osnovi kostnega ogilja pomagal tudi človeku.

Starost zemeljske skorje

Zaradi najnovejše hipoteze, češ da so se Zemlja in vsi drugi planeti razvili iz tridih snovi, so znanstveniki ponovno izmerili starost Zemlje.

Zemeljska skorja sestoji iz različnih skristaliziranih snovi, ki so nastale iz prvotne magme. Za določitev starosti skorje so torej najvažnejše starosti prakamenin, ki jih določujejo po radioaktivni metodi.

Neodvisno med seboj so znanstveniki izračunali naslednje starosti prakamenin:

- Po uranovi metodi so prakamenine stare okrog 4,2 milijarde let.
- Po rubidij-stroncijevi metodi so stare predkambrijske granitne kamenine 2,1 do 3,3 milijarde let.
- Po kalij-argonovi metodi je starost zemeljske skorje od 4,5 do 5,3 milijarde let.

Rezultati teh merjenj povedo, da je zemeljska skorja stara od 2 do 5 milijard let, da je bila prvotno pred to dobo žareče-tekoča, a se je pozneje strdila.

S tem so še enkrat potrdili pravilnost Kant-Laplaceove teorije o nastanku sonca in planetov.

Okameneli smehljaj

32

JOŽE
CIUHA

Gaša ni bil navdušen nad njegovim početjem. Kerove nadloge in zaletavosti ni prenašal z isto potrpežljivostjo kot Ana. Zato sta se kdaj pa kdaj zaradi čucka tudi sporekla: na drobno seveda in ne preveč zares. Vtem pa je pes doraščal. Zdi se, da ga je Ana imela rada predvsem zato, ker je bil tako smešen: njegov rjava kocinasta koža je bila vsaj za tri številke prevelika za vse, kar je Ker premogel s kostmi in mišicami. Bil pa je kljub vsemu ljubezniv in dostojen psiček, čeprav brez rodovnika.

Monsun ga je zalotil v vili na gričku, v bližini kopalnice: sem so se Gavrilovičevi preselili, potem ko je Veljko zapustil Burmo. Medtem je Ker zrasel v lepega psa. Mahedrava koža se mu je razpotegnila čez kosti, čez katere so se ob dobri Anini hrani ovesile krpke mišice. Vzljudil ga je tudi Gaša.

Kljub lagodnemu pasjemu življenju je imel Ker probleme. Mučila ga je puberteta (dobra prebava, samota, luna in pasje sanjarjenje). Temu je poslej lahko sledila samo še zaljubljenost.

In tako se je tudi zgodilo. Ker je nekega dne pripeljal k svoji skledi čmolasko psičko. Bila je čedna, a koščena. Ob Kerovi skledi in njegovem kavalirstvu (pre-

puščal ji je vse najboljše zalogaje in začel goltati svoj obrok šele potem, ko se je psička nasitila) si je kmalu opomogla. Postala je lepa in pasje zapeljiva.

Razen ob skledi je Ker tudi sicer izkazoval svojo naklonjenost »Črnodlački«. Kot za slavo se je pretepal zanj ter si ob mnogih ranah in dvomljivih zmagah priboril izključno pravico do njene ljubezni.

Bilo bi vse v redu, če ne bi prišel monsun. Bliski, gromi in deževje pa so Kera povsem zmedli. Zavlekel se je v kot odprte terase pred hišo in začel histerično cviliti. Čeprav je bilo vse prej kot hladno, se je tudi tresel. V grozi, ki ga je obsedla, se ni pritaknil jedi.

Črnodlačka vsega tega ni počela. Verjetno je že doživela in spoznala to menjavo narave. Pred njo se je Ker zelo osmešil.

Ker dež ni popustil, je moral popustiti pač pes. Kako sta se polegla groza in preplašenost, ne vem, toda po nekaj dneh je prenehal zavijati. In potem ga je pred ljubico še bolj polomil.

Tistega dne, ko je končal z gladovanjem in je Ana postavila pred prag skodelo s hrano, se je mimo običajnega kavalirstva prvi zagnal nad jed. Črnodlačka, ki se je približala k skledi, je s stisnjenimi zobmi in z nasršeno dlako odpodil. Vse je požrl sam.

Monsun se je umiril in tudi druge reči so se ujele v stari red: Ker je spet kavalir in zaščitnik, Črnodlačka pa njegova edina ljubica.

Spremenil pa se je tudi, kot sem zapisal, moj sosed kameleon. Zadnjikrat pred današnjim srečanjem sem ga videl, ko so na drevesu, na katerem stanuje, dozoreli zeleni šiškaški plodovi. Pravzaprav še niso bili zreli, ko so številni otroci indijskega hišnika in sluga začel metati v njegovo visoko krošnjo kamenje in krepelca. To je so-

sesta tako prestrašilo, da se je urno spustil po deblu navzdol: do samih korenin.

Predtem sva se doslikrat ogledovala. Opazil sem ga kmalu potem, ko sem se vselil v sobo. Dobro smo se poznali: veverica, on in jaz. Veverica je na drevesu njegova sostanovalka.

Ker ljudje ne pripisujejo kameleonu ravno najlepših lastnosti in ne sodijo o »ljudeh à la kameleon« simpatično, sem ga imel za znanca. Pri veverici pa sem se že pri prvem srečanju odločil za prijateljstvo. Čeprav ni tako lepa in gladka kot naše in je njen rep nelepo oskubljen. Kameleon — bil je manjši, kot sem si ga bil zamislil po nekdanji gimnazijski črno-beli predlogi — se je v vročih dneh živahno prevažal gor in dol po drevesnem deblu: nekako tako kot mestni ljudje v dvigalih. Njegov rep je bil tedaj dolg, ozek in umazano rjav, njegov trup pa je postal, čimbolj, se je ožil v mavzino, barvij.

Tisto govoričenje o kameleonu, ki smo nanj navajeni pri nas, kjer ga sploh ne poznamo, je moj znanec postavil na laž: barv ni spreminjal. Prednji del telesa se mu je lesketal v najlepšem azuru, ki sem ga kdajkoli videl. Bil je tako lep, da bi bil neumen, če bi podlegel kakršnimkoli manekenskim strastem. Vedno je bil enak: iz dneva v dan in iz meseca v mesec. Ljudje so mu torej neupravičeno podtaknili simboliko lastne nestalnosti in pokvarjenosti.

Na njem so me najbolj presenečale oči. Vrtel jih je, ko da bi ležale v krogljčnih ležajih: če se mu je zljubilo, vsako posebej in vsako v drugo smer. Svoje edinstvene sposobnosti v optičnem dojemanju vsega vidnega je ime-nitno demonstriral.

Potem je prišla selitev in z njo dež. Ko sem se znova vselil v staro sobo, ga nisem več opazil. Mislim, da se je odselil, ali pa da se mu je kaj pripetilo. Vso pozor-

Gnojenje s sečnino in njena uporabnost

Zadnje čase se v vedno večji meri pojavlja na trgu z mineralnimi gnojili doslej pri nas še malo poznano dušično gnojilo, ki mu pravimo sečnina (Harnstoff — urea). Sečnina je bela sol v drobnih kristalih ali pa je drobno granulirana. Med vsemi gnojili je najlažja, saj zavzame 1000 kg sečnine več kot pol drug kubični meter prostora. V vodi je zelo lahko topeljiva, v skladišču pa se razmeroma dobro drži.

Sečnina je najbolj koncentrirano trdno dušično gnojilo. Vsebuje namreč 46 % dušika, kar pomeni, da je dvakrat močnejša od nitramoncala. Dušik je v amidni obliki, zato se mora v tleh najprej mikrološko predelati v amoniak in nato v nitrat. Spričo tega je sečnina sorazmerno počasi učinkujoče dušično gnojilo. V Avstriji jo pod imenom „Urolinz“ proizvajajo Avstrijske tovarne dušika v Linzu, na trg pa prihaja po ceni nad 300 šilingov za 100 kilogramov.

Iz številnih poizkusov v tujini lahko na splošno sklepamo, da sečnina v primerjavi z drugimi dušičnimi gnojili nima nobenih posebnih prednosti za prehrano rastlin. Kadar je cena za čisti dušik v sečnini izenačena s ceno dušika v drugih gnojilih, je sečnina vrednejše gnojilo, ker so stroški za transport, uskladiščenje in trosenje zaradi velike koncentracije dušika manjši.

Gnojilna vrednost sečnine je enaka gnojilni vrednosti drugih dušičnih gnojil v naslednjih ekoloških pogojih:

- na boljših gozdnih ilovnatih peščenih in ilovnatih tleh,
- na lažjih tleh, ki ne vsebujejo preveč apna, so pa dovolj vlažna.

Za zelo lahka peščena in na humusu revna tla ter za težka glinasta tla pa sečnina ni primerna.

Sečnino trosimo, kadar so tla dovolj vlažna in ne premrzla. Če je le mogoče, jo po trosenju kakor koli zadelaemo v tla, sicer amoniak izhlapi. Izpiranja se ni treba bati, ker se produkt pretvorbe — amoniak — veže na tla. Pod navedenimi pogoji je torej mogoče uporabljati sečnino bodisi za pred-

setveno gnojenje, bodisi za dognovanje. Ker pa je koncentracija dušika v sečnini zelo velika, zadostujejo v primerjavi s sedaj razširjenimi dušičnimi gnojili več kot enkrat manjše količine tega gnojila.

Sečnina je zelo pripravno gnojilo za gnojenje skozi list. Če s škropljenjem nanesemo raztopino gnojil na liste, omogočimo hitro absorbiranje hranil in s tem uspešno posredujemo pri vidnem pomanjkanju posameznih rastlinskih hranil. Med vsemi dušičnimi gnojili je za gnojenje skozi list (foliar-no gnojenje) sečnina najprikladnejša. To gnojilo se namreč

- zelo hitro in brez ostankov topi,
- lahko meša s skoraj vsemi zaščitnimi sredstvi z izjemo sredstev na bazi žvepla, DNOC in rhodandinitrobenzola,
- ne razjeda škroplilnih naprav,
- lahko brez škode uporablja v večji koncentraciji kot druga dušična gnojila.

Gnojenje z dušikom skozi list je bolj smiselno in gospodarsko kot dopolnilno gnojenje preko tal, zlasti

- če naj gnojilo še posebno hitro deluje (n. pr. po toči ali viharju ali mrazu),
- če je kombinirano s škropljenjem rastlin proti boleznim, škodljivcem in plevelom,
- če želimo eno izmed dveh ali več za rastlinska hranila konkurenčnih rastlin pretežirati (n. pr. sadne rastline v travi ali v drugem posevku),
- če ga kombiniramo z namakanjem.

Nikakor pa ne moremo samo s foliarnim gnojenjem zadostiti celotnim potrebam rastlin po dušiku, niti ne moremo v celoti nadomestiti zamujenega ali nezadostnega gnojenja pri setvi. Dušika, ki ga potrebujejo rastline v mladosti, je treba dati preko korenin. Razen tega večina kmetijskih rastlin prenese le razmeroma majhno koncentracijo dušika v škropilu. Če bi n. pr. hoteli zadostiti potrebam intenzivno gojene zelenjave po dušiku, bi morali škropiti s sečnino vsakih nekaj dni.

Pri kombinirani uporabi sečnine in sredstev rastlin je treba najprej v vodi raztopiti potrebno količino gnojila, potem pa dodati zaščitno sredstvo.

Pri foliarnem gnojenju s sečnino je treba upoštevati tudi dejstvo, da so močnejše koncentracije škropila za rastline škodljive. Škodljivost koncentracije je odvisna od vr-

ste rastline, razvojnega stadija posevka in od vremena. Kakšno koncentracijo sečnine v škropilu in skupno količino sečnine v enem škropljenju prenesejo posamezne rastline, prikazuje naslednja tabela:

rastlina	koncentracija sečnine v %	sečnina kg/ha
žito	5,00—10,00	30—50
krompir	1,00—1,40	15—20
pesa	1,00—1,50	10—20

Pri večini rastlin po škropljenju konice listov porumenijo in odmrjejo. Odmrlo tkivo pa se kmalu regenerira, zato se pridelek ne zmanjša. Škropljenje ob sončni pripeki ni priporočljivo, ker bi še povečalo ožig listja.

Pol milijona hektarjev kmetijskih površin bi bilo treba pogozditi

V pristojnih krogih menijo, da je v Avstriji okoli pol milijona hektarjev kmetijskih površin takih, da se njihova kmetijska raba ne izplača več in ki bi jih bilo treba zaradi tega pogozditi. Pogozditev teh površin je vendar z ozirom na njeno izvedbo praktično nerešljiv problem. Strokovnjaki menijo, da bi pri sedanjem tempu pogozdovanja potrebovali za to pogozditev več kot 100 let.

Olajšanje transportov - osnovni problem specializacije na sodobno govedorejo

(3. nadaljevanje)

Specialni sod za gnojnice ima 2000 do 3000 l vsebine in omogoča avtomatično polnjenje gnojnice in z njo pomešanega gnoja. Kakor se sod avtomatično polni, tako se tudi avtomatično prazni. Z njegovo pomočjo pa je tudi na ravinski kmetiji mogoče uvesti sistem spravila gnoja iz hleva potom izplakovanja (Schwemmentmistung).

Olajšava transportov na govedorejskih obratih na strmih pobočjih

Načeti vprašanje olajšanja transportov krme in gnoja na kmetijah z intenzivno govedorejo na strmih pobočjih in v hribovitem svetu pomeni, da je treba najprej postaviti zahtevo po zmanjšanju krmne površine za vsa ona strma pobočja, kjer ni več mogoče pasti in kositi z motorno kosilnico. Taka pobočja je treba pogozditi in na njih vzgajati intenziven gozd. Taka pobočja kot travniki dela, ki ga zahtevajo, nikoli ne bodo mogli poplačati tako, kot ga lahko poplača gozd.

Če smo tako iz naših razmišljanj izločili zemljišča, kjer ni mogoče pasti in kositi z motorno kosilnico, potem bomo tudi na strmih pobočjih in v hribovitem svetu lažje našli pot do ustrezne poenostavitve in olajšanja spravila krme in gnoja. Pri tem bomo takoj spoznali, da moramo v takih primerih, kjer traktor na polje zaradi strmine nima več dostopa in kjer ne moremo nič začeti s samonakladalnikom ali pa travniškim kombajnom, omejiti spravilo krme le na pripravo zimske krme, medtem ko moramo namesto poletnega krmjenja ustvariti intenzivne pašnike na čredinke (Koppelweiden), da se bo na njih živina sama nasitila.

Samo po sebi je tudi razumljivo, da je treba v hribovitem svetu in na strmih pobočjih govedorejo urediti tako, da bo treba čez zimo prekrmiti manj živine kot čez poletje. Zlasti na kmetijah, ki so odmaknjene od zbiralic mleka, je treba število krav omejiti zgolj na število, ki je potrebno za oskrbo družine z mlekom in maslom, zato pa je treba vsako pomlad dokupiti mladih telčkov ter jih tekom poletja, zime in naslednjega poletja dorediti tako daleč, da bodo šle drugo jesen za pleme na trg ali pa nazaj v dolino kot breje telice. Tako gospodarstvo v hribovitem svetu in na strmih pobočjih pomeni bistven prihranek na zimski krmi za govejo čredo.

Po tej poti potem spravilo krme za zimski čas ni več tako težak problem, kot je bil doslej. Zimska krma se bo iz delovnotehničnih ozirov in zaradi problema transporta na vseh strmih pobočjih razen redkih izjem omejevala na seno. Le malo kje bodo dani pogoji tudi za siliranje. Tu pa možnost mehanizacije košnje, sušenja in spravila krme z motorno kosilnico, z motornim obračalnikom in zgrabljajnikom ter z žično vlačilnico in napravo za prevetranje sena na skednju ni le izčrpana, marveč je z ozirom na razmeroma nizke investicije, ki jih zahteva, tudi docela zadovoljiva.

Kar tiče spravila gnoja in gnojnice na travnike, je tu spravilo gnoja iz hleva potom splakovanja in gnojenja potom črpalke in cevi za gnojevko pravzaprav edina pot za delovnotehnično rešitev prav tu zelo potrebnega rednega gnojenja travnikov. Ker je pri tem gnojenju zredčenemu gnoju brez nadaljnega mogoče dodajati še superfosfat, je s tem tudi razsipanje mineralnih gnojil marsikje omejeno le še na občasno apnenje in razsipanje dolgotrajnih surovih fosfatov.

(Nadaljevanje sledi)

Gesaprim živalim ne škoduje

Marsikateri kmet je že spraševal, če Gesaprim živali škoduje. Na to vprašanje odgovarja znani strokovnjak na področju varstva rastlin dr. Creutzburg, da z Gesaprimom poškropljena silokoruzna živila ne škoduje, ker je Gesaprim strup, ki učinkuje le na rastline. Zaradi tega ne more biti pri živali nobene nevarnosti zastrupitve, če ji pokladamo silokoruzo, ki smo jo prej škropili z Gesaprimom.

Manj krav in več mleka

Čeprav se je v naši državi med letom 1962 in 1963 število krav zmanjšalo za 34.300 glav ali za pičle 3 %, se je proizvodnja mleka povečala za 1,5 % na 3.049.187 ton leta 1963. S tem se je povprečna letna molznost na kravo povzela na 2.712 kg mleka. V zadnjih osmih letih se je s tem proizvodnja mleka povečala za 17 %, povprečna molznost po kravi pa za 22 %. Z naraščajočo proizvodnjo mleka narašča tudi proizvodnja sira. Lani je znašala 29.319 ton in bila s tem za 120 % višja kot leta 1953.

nost sem posvetil verici z oskubljenim repom. S pogledi sem ji sledil v krošnjo med razmočene liste in jo pomiloval, kadar so se v nalihvih zila vedra vode.

Danes pa sem kameleona spel opazil. Bil je hud vihar, zato sem moral okna zapreti. Ko je minil, sem jih odprl, da bi sobo znova prezračil. Prepriha ni nikoli zadosti: za zaprli okni se prehitro zgosti kiselska zahtlost.

Zagledal sem ga, ko sem okna znova odpiral. Bil je ves spremenjen. Tak, kot je bil, je moral biti tudi zagrenjen. Bil je karikatura tistega, ki sem ga poznal prej. O azuru njegovih sončnih dni ni ostala niti najmanjša sled. Ves od glave do repa je bil sivo rjav: v barvi raševine, in tak se je pod odtekočimi curki naliva stiskal k deblu. Bil je beden in nezaten v svoji obubožanosti: kot po končani predstavi v vsakdanjo obleko preoblečen harlekin.

V pomilovanju in sočutju je vselej nekaj poniževalnega. Vendar se takih čustev nisem znal ubraniti: zasmilil se mi je bolj kot verica. Celo bolj kot žaba. Vendar sem se njemu in sebi v tolažbo domislil, da ga bo sonce nekoč, ko bodo vetrovi pregnali oblake, znova obarvalo z azurnim barvilom.

*

S Kusovimi in Vilkom sem včeraj napravil izlet v Pegu, mesto, ki ga omenjajo že stare kronike. Ogledal sem si mnoge lesene hiše in kolibe — zidanih je bilo med njimi le malo (kar je razumljivo, ker so lesene za bivanje dosti bolj prijetne) — veliko in neprijetno za udarjanje tržnico, znamenito Pegujsko pagoda, nekoliko izven mesta pa orjaškega počivačo Budo in skupnico pagod, od katerih ima vsaka ob sebi kamnito ptico

ali žival. Te pagode so premazane z apneno vodo, živali pa so v oblogi ploščatih ploščic barvite.

Bolj od mesta in pagod me je prevzela podoba krajine. Razpokana in ožgana prst iz sušnih dni je ozelela: nižina delte je razkazovala svojo plodnost. Veliki predeli polj so spet poplavljeni. Voda je ponekod zalivala tudi zemljo pod kolibami, dvignjenimi na kole. Koli torej niso samo zaščita proti plazilcem, temveč tudi proti vodi. Po njih so do kolen brodili ljudje s spodrecanimi lončiji. Nekateri so se vozili v plitvih čolnih.

Bolj kot ljudem je godila voda bivolom. Z velikim užikom so se valjali in kopali v blatu. Družino so jim delale štorkljam podobne ptice, ki so posedale na njihovih mogočnih hrbtih. Ženske in moški s širokimi, ploščatimi pokrivali so sadili riž: na poplavljeni zemlji so se nizko sklanjali nad blatno brozgo in vtikali vanjo sadike. Burmanci so vzorni poljedelci. Riž jim pomeni skoraj toliko kot življenje.

Na cesti smo večkrat naleteli na črede goveda. Bilo je koščeno: krave so imele majhna, presušena vmena. Ob njih so kar sredi ceste spali pastirji in psi. Morali smo vztrajno trobiti da so se zganili.

*

Telo so mi prepredli vročinski izpuščaji. Drobene rdeče pikice se na trebuhu, prsih in pod pazduhami gostijo v madeže. Pregarjam jih s praškom za dojenčke, vendar z dokaj klavrnim uspehom. Seveda srbijo.

Plohe ni več tako pogoste in dolge. Pa tudi goste niso več tako. Včasih dežuje komaj pet minut na dan. Ko po dežju zasije sonce, pritiska sopara: bolj zadušna kot sem jo zmožen popisati.

Prvotna lepota dežja je povsem zbledela in zdaj so od monsuna ostali lepi samo še oblaki. Po višini in širini se spletajo v fantastične vizije, posebno še če se na njih robovih lomi sonce.

Pripravljam se na odhod v Indonezijo.

J A V A

Začelo se je z nenavadnim maratonom: tekal sem sem in tja, tekal naokoli, in ko sem že mislil, da je že vse končano, sem se znova znašel na izhodiščni točki. V prsih sem zadrževal sapo, da mi ne bi pošla, živce pa brzdal s potrpežljivostjo, da mi ne bi popustili.

Po napornih dneh sem se ob trudnih večerih počutil kot žvečilni gumi. Obupaval sem, kapitulirati pa nisem smel. Če sem se namesto na cilju znova znašel na startu, sem se znova trmoglavo pognal naprej. Za Majakovskim sem renčal: „kot volk bi raztrgal birokratizem“. In ob teh besedah sem se kislo nasmehnil, šele ko sem zapustil Rangun.

Birokratizem, s katerim sem se spopadel, je bil kot zmaj v pravljici: na mestu, kjer sem mislil, da sem mu oddrobil glavo, sta zrastle dve novi. Lahkoveren sem bil, ko sem verjel, da bom formalnosti za potovanje v Indonezijo rešil v nekaj dneh. „V nekaj dneh“ so se stvari le strahotno zakomplicirale. Do zadnjega trenutka pred odhodom nisem vedel, če bom lahko sploh šel na pot.

Spomini mi neprijetno brnijo v glavi, če pomislim na te nore dni. Posebno še če pomislim na težave, ki sem jih imel z Nacionalno banko pri zamenjavi denarja. Lokalno valuto sem namreč moral premenjati v funte. Samo s temi sem lahko šel na potep in plačal potne stroške. Bila je zelo težavna reč:

(Nadaljevanje sledi)

»Henril Henril Henril!«

»Slišim, Doroteja.«

»Kaj se je zgodilo?«

»Ne vem.«

»Bombe?«

»Morda.«

»Kje si?«

»Tukaj.«

Hotela mu je prožiti roko, toda zaman si je prizadevala. Čutila je težo na nji, neznosno težo. Tudi na drugi roki.

Hotela ga je videti, toda ko da bi bila slepa. Odpirala je oči in gledala, gledala.

Janez Švajncer:

Dva izmed mnogih

»Henril!«

»Doroteja.«

Hotel je vstati, a na nogah je čutil težo, neznosno težo.

Atomska bomba, je pomislil. Zastrupitev? Konec?

Oglaš se blizu, toda ne more je doseči. Kje je, ker je ne vidi. Tukaj? Tam?

Povlekel je desnico k sebi. Bila je zdrava, nepoškodovana. Potlej levico, tudi ta je bila zdrava, nepoškodovana.

Torej je še življenje v njegovem telesu.

A noge? Kaj je z njimi. Kakor da jih ne čuti več.

Hoče vstati, ne more, vleče ga k tlom.

Živ je pribit v neznano.

Tema, vsenaokoli tema. Kje je sonce, vsaj en žarek, en samcat žarek.

Ne čuti bolečine. Torej ni zastrupljen. A kaj se je zgodilo? Z njim in z njo?

»Doroteja! Doroteja! Doroteja!«

»Slišim te, Henri.«

Žarek sonca? Ali ga bo dosegel? Urna kazalca na številčnici. Svetlikata se in mu vrata upanje.

Ona je z očmi rezala temo. Košček za koščkom.

Kje je Henri? Ne vidi ga, samo čisto blizu sliši njegov glas. Ali je tukaj, pred njo, ali tamkaj, za njo?

Ne more se okreniti in ne more se nečesa domisliti.

Kako je prišla semkaj? Kdaj?

Kdo jo je privedel?

Kdo jo je ločil od njega?

»Henril!«

»Doroteja.«

Dva glasova, njen in njegov, se kličeta in utoneta v temi. Mir je razlit nad njima.

Potem se on zopet zave samega sebe. Kliče jo, a ona, ko da je odšla od njega.

Hoče zavpiti, a usta so mu zlepljena.

Pogled mu zopet išče svetla kazalca na zaplesti uri.

Osem kazeta.

Ne ve, ali je jutro ali noč.

Roke mu same začno grebsti po telesu. V dlaneh začuti omet.

Pokopan sem pod ruševinami, pomisli. Oba sva pokopana pod ruševinami. Toda ni bila atomska bomba, bilo je nekaj drugega, navadna rušilna bomba.

Začela se je tretja svetovna vojna. Kdo je napadel? Američani? Rusi?

Noče umreti; ker še čuti življenje v sebi, ga hoče podaljšati. Za minuto, za uro, za dan. Za več dni, za več let.

Kaj je z Dorotejo? Mrtva?

»Doroteja!« zavpije in nasloni uho na steno ali na kamen ali na grušč, sam ne ve, ob kakšno gmoto je zadel.

Po čelu mu teče pot, po licih, po temenu. Grebe in grebe. Ne se prenačiti, da ne bo omagal.

Porušene so hiše. Tudi njegova. Daleč, na tisoče kilometrov od tukaj.

Omet se trklja v globino. Kaj je tam spodaj? Izhod?

Kazalca na številčnici kazeta dvanajst. Pol-dan ali polnoč?

Štiri ure grebejo roke ob telesu. Dosegle so kolena.

Ali bo vzdržal?

V sencih čuti bolečino, tudi v prsih. Duši ga, da zakašlja.

Mar mu zmanjkuje svežega zraka?

Zadušitev? Samo njega ali obeh?

»Doroteja!« reče proseče.

Molke.

Tukaj je našla svoj grob. Ruševine so njena kresta.

Kazalca na številčnici kazeta dvanajst. Poslušaj. Ura se je ustavila.

Toda noge so proste. Čuti prste na njih, kakor jih je čutil poprej.

Kdaj je bilo to?

Počasi se odgrinja podoba:

Prispela sta ponoči. Hotelski vratar ju je napotil v sobo v prvem nadstropju. Gledala sta skozi okno mesto pod sabo, ki se je kopal v morju luči. Potem sta legla in potem...

»Doroteja!«

Madame Borini je sodila med isto kategorijo žensk, ki takoj izbruhnejo v jok, če opazijo, da jim je lanska obleka postala pretesna, toda pri poročilih o požarih, poplavih in državljanskih vojnah ostanejo popolnoma mirne. Sicer pa ni imela razloga za jok: lanska obleka ji je še vedno imenitno pristajala, razen tega pa je imela ljubeč obraz in lepe noge.

Suzanne Borini je imela drugačne skrbi. Njen mož bi se nocoj moral vrniti s službenega potovanja, vendar ga še ni bilo. Pripravila je večerjo, in ko je bila miza pogrnjena, je sedla v udoben naslonjač pri oknu, gledala čez vrt na cesto in čakala na svojega moža.

Medtem je bila ura že deset. Jezno si je obrisala solzo, ki ji je zdrslala po licih, se nato slekla in legla v posteljo. Jezno je zmečkala blazino, na kateri je bila na enem koncu uvezana črka A — po njenem možu Andreju Boriniju. Njena blazina je imela uvezano črko S, kar je pomenilo Suzanne ali Suzie.

Nenadoma se ji je posvetilo v glavi: Andre, ta nezvesti mož, jo je zapustil, prav tako kot mož njene prijateljice Cecile, ko je Cecile mislila, da je odšel na službeno potovanje. Tako se bo zgodilo tudi njej, Suzanni. Čez tri dni je Cecilin mož napisal svoji ženi pismo, v katerem ji je priznal, da je uvidel, da je ne more osrečiti, in zato se je odločil, da ji bo vrnil svobodo. Nikoli več se ni vrnil. Tri leta sta Suzanne in Andre sodoživljala Cecilino žalost, njeno obupano pričakovanje in počasno umiranje njene ljubezni.

Nenadoma je Suzanne skočila iz postelje, stekla k telefonu in poklicala Cecilo. Na drugem koncu žice se je oglašil moški glas:

»Halo?«

»Rada bi govorila s Cecile,« je dejala Suzanne in se začudila, da se je ob enajstih ponoči pri Cecil oglašil moški glas.

»Tako jo bom poklical,« je odgovoril moški glas. »Jaz sem njen mož, kdo pa je tam?«

Suzanne je brž odložila slušalko. Čutila se je dvakrat zapuščeno. Torej se je Cecilin Marcel vrnil k svoji ženi in se oglašil po telefonu, kakor da bi bilo nekaj čisto normalnega, če mož za nekaj let izgine in se potem nenadoma vrne.

Suzanne se je vrnila v spalnico in legla.

Nenadoma se je silno prestrašila: v ogle dalu je zagledala moškega, ki ni bil njen Andre. Ne da bi se zmenila za svoje pomanjkljivo nočno oblačilo, je planila k njemu.

»Ali se mu je kaj zgodilo? Povejte mi takoj, vse hočem vedeti!«

Moža je tako silovito stresla za roko, da je nekaj padlo na tla. Mož se je sklonil in pobral predmet. Bil je revolver. Šele zdaj je Suzanne opazila, da je možak nosil umazano čepico, iz žepa pa mu je molelo vlomilsko orodje.

»Vi ste... vi ste vlomilec...« je stisnila skozi zobe.

»Da madame,« je odgovoril možakar, ki si niti ni prizadeval, da bi to prikril.

»No, kaj takega!« je vzkliknila Suzanne.

Vljudni Gangster

J. VILLIERS

»In s takšnim revolverjem hodite okoli! Mar ne veste, da bi lahko koga ubili?«

»Saj ni nabit,« je dejal mož nekoliko v zadregu.

»Kajak pa imate tako strašen poklic? Kako ste sploh prišli sem?«

»Pah,« je dejal možakar, »ta poklic je kot vsak drug. Razen tega imam dva nepreskrbljena otroka.«

Nenadoma se je zavedela, da je pomanjkljivo oblečena, in je prestrašeno vzkliknila. Možakar ji je galantno ponudil jutranjo haljo ki je ležala na stolu ob postelji.

»Ali ste lačni?« je vprašala Suzanne.

Oglasila se je vendar in zdaj mu več ne odgovarja, ona, ki mu je bila vedno tako dobra. Skelijo ga ustnice od žeje.

Odpira usta in sreba znoj, ki mu teče po obrazu.

Vzdržati mora? Kdo mu bo pomagal?

Sam, sam, sam mu nabija v sencih.

Zopet grebejo prsti v kamenju in v omet, slepo, brez cilja.

Prispeti mora do nje, ki se več ne oglašja. Ob njej boče biti, v njunem skupnem grobu.

Poznala sta samo ljubezen, prijateljstvo in tovarništvo.

Nikoli si nista ničesar odpustila, ker med njima ni bilo sence sovraštva.

Na prstih so mu zacveteli drobni izvirki kervi. Prinašal jih je k ustom in si gasil žejo.

Zopet so se oglašali udarci neke nad njim. Ko da prihajajo vedno bliže.

»Malo že,« je odgovoril možakar, »nisem še nič večerjal.«

»Ob tem času?« se je začudila Suzanne.

»Dobro, povabim vas. Pridite bliže.«

Vlomilec je sedel v jedilnici k pogrnjeni mizi. Zdela se je, da je presenečen in malce prestrašen. Večerja je bila imenitna in vino tudi. Dobro volje je izpil šest kozarcev, toda Suzanne mu je prinesla še torto.

»Zdaj pa še torto?« se je začudil vlomilec.

»Ali ne bo to malce pretežka večerja?«

»Prav gotovo ne.«

»No, potem pa bi z vašim dobrotnim dovoljenjem vzel še en košček torte.«

»Jed je lahko prebavljiva,« je poudarila Suzanne. »Večerjo sem naročila v bližnji restavraciji. Sama namreč ne znam kuhati.«

Da bi pogovor obrnila v drugo smer, je vprašala:

»Ali je vaš poklic težak?«

»Niti ne.«

»Ali se ga je težko priučiti?«

»Kdor ima talent za te stvari in jo zna pravočasno popihati, kadar mu postane vroče pod nogami — za tistega ni težko,« jo je poučil vlomilec in segel po sadju. »Poklic kakor vsak drug. Z njim se da preživljati.«

Ko si je obrisal usta, je vlomilec nenadoma dejal:

»Oprostite, madame, zdaj vas pa moram na svojo veliko žalost okrahati.«

»Kaj pa, če pričnem kričati?« je vprašala Suzanne.

»Potem dobite eno po glavi,« je odgovoril vlomilec mirno.

»Ali to boli?« je vprašala Suzanne in strahoma pogledala ročaj revolverja, ki ga je gangster sukal v rokah.

»To je odvisno od tega, kako vas udarim.«

»Prav,« je dejala Suzanne. »Upam, da me ne boste preveč okradli. Morda pa bi se lahko sporazumela.«

Možakar si je potisnil čepico na drugo uho in se počehljajal za ušesom.

»Koliko mi lahko daste?«

»Oh,« je dejala Suzanne, »pri hiši imam samo petsto frankov. Te bi si delila z vami, kajti nekaj mi le morate pustiti za gospodinjstvo. Saj razumete, kajne?«

Vlomilec je vzdihnil.

»Prav je dejal naposled, ampak samo zato, ker ste bili tako prijazni z menoj in ste mi postregli s tako imenitno večerjo.«

»Počakajte tu. Grem po denar.«

»Najbrž boste poklicali policijo!«

Suzanne je jezno odgovorila:

»Sem mar res videti kot tožljivka?«

»Ne, ne,« je možakar naglo zatrdil.

Čez nekaj časa se je Suzanne vrnila z denarjem.

»Tako, tu je vaš delež, zdaj pa mi brž vrnite tisti kipek, ki ste ga medtem vtaknili v žep! Slabo ste ga skrili.«

Možakar je nekaj zagodrnjal in vrnil kipek na svoje mesto. Nato je dvignil svojo čepico.

»Na svidenje, madame, prisrčna hvala za vse. Kar pa zadeva vino, vam priporočam, da bi pokusili letnik 1953, ki je še boljši. Ko bom zapustil hišo, pa poglejte v vdolbino pod stopnicami.«

Suzanne je urno zaprla vrata za njim in po-božala ovitek z bankovci, ki ga je vlomilcu spretno izmaknila iz žepa.

»Ko bo opazil,« si je mislila zadovoljno, »bo uvidel, da tudi jaz nisem brez talenta. Kaj mi je še rekel? Naj pogledam pod stopnice?«

Radovedno je odhitela k vdolbini pod stopnicami, ki se je zapirala z vratci. Tam je spravljala metle, vedra, lopate in drugo gospodinjstvo orodje. Previdno je odprla vrata in nenadoma vzkliknila:

»Andre!«

Pod stopnicami je krepko zvezan čepel njen mož. V ustih je imel umazano cunjno, na glavi pa veliko bulo. Suzanne je brž osvobodila svojega moža vezi. Borini je stokal:

»Najmanj štiri ure sem ležal tu spodaj, ti pa medtem sprejemaš obiske, ne da bi me sploh pogrešala. Vstopil sem v hišo in te ravno hotel poklicati, ko sem dobil udarec po glavi. To pa...«

Suzanne ga je prekinila.

»Oh, kako sem se bala zate! Seveda ti moram o vsem še pripovedovati. Sicer pa je bilo zelo prijazno od gangsterja, da mi je povedal, kam te je vtaknil...«

Ali padajo bombe? Tja, kamor so že padle, da ne bi ostale niti več ruševine?

Doroteja, sklenjen je najin krog. Kmalu bom pri tebi. Poglej moje roke, tudi one hočejo k tebi.

Sva kot ljubimca na odru. Padla sva si v poslednji objem. Ti si jokala, jaz pa sem ti obrisal solze in z roko v roki sva se vrnila v najin topel domek. Gotovo ga ni več, kakor tebe ni več in kakor kmalu tudi mene ne bo več.

Grebejo prsti in se dotipajo njenih las, njenega čela.

In tedaj priplava od nekod trak svetlobe. Zlomljena je veriga groze v podzemlju. Reševalci jima prižgo znova luč življenja. Kakor so to storili mnogim.

Narodi sveta, ko bi vedno pomislili na človeka!

Izreki

● Ljubezen na zemlji je ustvarila mati. (Herancourt)

● Vsi bedaki se delajo preme-fence. (Courteline)

● V ljubosumnosti je več samoljuba kot prave ljubezni. (Rochefoucauld)

● Ljubezen ponižuje velike duše in povišuje majhne. (Rey)

● Ljubezen je večna, dokler traja. (Regnier)

● Zaljubljeni vidijo na svetu samo sebe, a pozabljajo, da jih svet vidi. (Platen)

● Dokler ljubiš, odpuščaš. (Rochefoucauld)

● Ženske so pa res nenasitne; mi jim obljubljam užitek, one pa terjajo srečo. (Houbert)

● Prva ljubezen ne ubija; umrež od zadnje. (Hammerling)

● Ženske ljubijo, kolikor morejo, moški pa, kolikor hočejo. (Gefraul)

MAX FLORENTIN

Težave z Nerom

Mož, ki je prišel k živinozdravniku, je vodial na vrvici psa.

»To je Nero,« je dejal. »Velike težave imam z njim.«

»Kaj pa je z njim?« je vprašal poznavalec živalskih teles in duš.

»Nero cvili!« je dejal lastnik psa.

»Vsak pes včasih cvili.«

»Že mogoče, toda Nero cvili neprestano. Čisto nervoznega me je že naredil. Cvilil, kadar je lačen. Cvilil, kadar je žejen. Cvilil, kadar hoče na ulico. Cvilil, kadar hoče spat. Kdo pa to lahko vzdrži? Ali ne bi mogel lajati kakor vsi psi? Lajanje je pasji glas, ampak cviljenje? Vi se spoznate na živali. Prosim, recite mi, kaj naj storim, da bi ga naučil lajati!«

Živinozdravnik se je nasmehnil.

»To je vendar čisto enostavno,« je dejal. »Osnova vsake dresure je v tem, da živali pokažemo, kako se kaj dela. Če naj bi torej vaš Nero lajal, potem mu morate pokazati, kako se laja. Kadar bo pričel cviliti, ker bo lačen in žejen mu prinesite hrano in vodo. Preden pa boste postavili posodo s hrano in pijačo predenj, nekajkrat zalajajte. Takole: hav-hav! Šele potem mu dajte hrano in vodo!«

»Ali je to vse?«

»Tako rekoč vse. Kadar bo pes cvilil, ker bo hotel ven, mu zalajajte. Takole: hav-hav! Pri tem ga prodorno pogledajte in šele nato odprite vrata. Zvečer napravite isto. Najprej recite hav-hav in šele nato ga spravite spat. Videli boste, kako naglo si bo Nero to zapomnil.«

Lastnik psa se je zahvalil živinozdravniku za nasvet. Čez štirinajst dni pa se je ponovno pojavil pri njem. Bil je tako hripav, da je komaj spravil besedo iz sebe.

»No?« ga je vprašal poznavalec pasjih teles in duš. »Kako gre?«

»Še vprašujete?« je zaklical obiskovalec jezno. »Ali ne čujete? Hripav sem od samega lajanja!«

»In Nero... ali še vedno cvili?«

»Nič več ne cvili!«

»No, prosim, kaj pa še hočete?« je rekel živinozdravnik. »Vaše grlo seveda ni vajeno lajanja. Vaša hripavost bo minila prav tako, kot je prišla. Zdaj lahko nehate lajati.«

Lastniku psa so izstopile oči iz duplin.

»Ne morem nehati!« je zarjovel. »Zdaj Nero noče več niti žreti niti piti niti spati, ne da bi...«

»Ne da bi kaj?«

»Ne da bi mu najprej nekajkrat zalajali!«

Reševanje dragocenih nubijskih spomenikov

pred valovi Nila v zvezi z gradnjo asuanskega jezua

Ko se je Združena arabska republika odločila za gradnjo asuanskega jezua, velike hidrocentrale in naprav za namakalno omrežje, se je znašla pred velikim problemom tudi z zgodovinsko-kulturnega vidika: kako zaščititi in ohraniti bodočim rodovom nenadomestljive kulturne spomenike na področju Nubije, kjer bo zraslo veliko umetno jezero. UNESCO — specializirana organizacija za kulturo in umetnost Združenih narodov — je poklicala na pomoč mednarodno javnost, strokovnjaki pa so na njen poziv pripravili posebne načrte, kako bi pred valovi Nila rešili vsaj največjo zgodovinsko znamenitost, namreč oba templja Ramzesa II., zgrajena okoli leta 1250 pred našim štetjem.

Po najbolj znanem med temi načrti naj bi templja Ramzesa II. in kraljice Nefertari hidravlično dvignili na 60 m visoke betonske stebre. Toda uredniki tega načrta bi bila predraga (današnji svet ima dovolj denarja samo za oboroževanje, za kulturo in umetnost pa ga vedno primanjkuje), zato so ga morali opustiti, kakor so zavrnili tudi ostale načrte, ki so predvidevali zaščitni nasip okoli spomenikov. Tempelj pri Abu Simbelu pa valovi Nila kljub temu ne bodo pogoltnili, kajti že v tistih dneh sredi maja, ko so graditelji asuanskega jezua slavili prvo delovno zmago, je začelo nekaj velikih evropskih podjetij reševati tudi ogrožene spomenike.

Zdaj delajo po načrtih nekega nemškega podjetja, ki si je tozadevne izkušnje pridobilo že v zadnjih letih, ko je „preselilo“ tempelj pri Kalabši, največje nubijske svetišče na prostem. Po isti zamisli bodo templja pri Abu Simbelu, ki se od drugih podobnih spomenikov razlikujeta predvsem zato, ker nista zgrajena iz kamnitih klad, marveč vklesana v živo skalo, najprej ločiti od okoliškega skalovja, nato pa ju razžagana na velike klade preselili 180 m daleč in 68 m navzgor, kjer ju bodo ponovno sestavili na pripravljeni ploščadi.

Predvidevajo, da bo načrt izveden v

šestih letih. Dela bodo potekala na treh stropnjah: najprej bodo zgradili nasip za zaščito pred nilsko vodo in ločili templja od skalovja, tako da bodo ostali le 80 cm debeli zidovi in strop; v drugi fazi, med katero se bo gladina Nila zvišala za 13 metrov, bodo skalnati oklep, pročelje in velikanske kipe (višina 22 m, teža 1200 ton) pred Ramzesovim templjem razžagali na 25-tonske klade, ki jih bodo odvažali po cesti na nasipu; ko bo Nil preplaval tudi ta nasip — verjetno septembra 1965 — bo prevoz že zaključen in začela se bo tretja faza, sestavljanje blokov. Če bo šlo vse po načrtu, bo jezerska gladina ob zaključku del prav tako dva metra pod vodom v tempelj, kakor je bila prej nilska voda.

S ponovno sestavitvijo na klade razžaganih in tako usmerjenih templjev pri Abu Simbelu, da bodo žarki zahajajočega sonca ob pomladnem in jesenskem enakonočju prodrli 60 metrov v notranjost Ramzesovega svetišča, bo uspešno opravljeno tehnično zahtevno in arheološko pomembno delo v deželi ob Nilu. Poznejšim rodovom pa bodo ohranjeni nenadomestljivi zgodovinsko-kulturni spomeniki, ki bodo ob Asuanskem jezeru in njegovih tehničnih napravah pričali o visoki civilizaciji in umetnosti starih Egipčanov.

ljivo — 15.00 Ljudstvo in domovina — 15.40 Ljudske viže — 16.00 Glasbeni mozaik — 18.30 Poročila o olivrtih slavnostnih iger v Salzburgu — 19.10 Teden dni svetovnih dogodkov — 19.25 Slavnostne igre v Salzburgu.

Ponedeljek, 27. 7.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudska glasba — 13.30 Za prijatelja opere — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Otrška ura — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 „Rigoletto“, Verdijeva opera.

Torek, 28. 7.: 6.05 Preden odidele — 8.10 Oddaja Rdečega križa — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Jadrski narodni — 13.20 Mesečno medicinsko poročilo — 13.30 Pomembni orkestri — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Avstrijec in njegovo gledališče — 16.30 Zvijanje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 19.30 Leti z nami — 20.30 Robert Stolz dirigira — 21.30 Slavni glasovi — 22.15 Plesna glasba.

Sreda, 29. 7.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Počitniški pozdravi z gora — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.30 Koncertna ura — 19.30 Bruce Low — 20.15 Priznano dobrodošila, Lolita — 21.00 Gospa Musica vabi — 21.40 Aktualni prispevek.

Četrtek, 30. 7.: 6.05 Preden odidele — 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 14.15 Znanj orkestri — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Cloveški spomin — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Glasba Nica Dostala — 21.00 Evropske pokrajine — 22.15 Pesem prireje.

Petek, 31. 7.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Otrška ura — 17.15 Znanje za vse — 19.30 „Temno jutro“, radijska igra — 21.00 Mi in gore.

Slovenske oddaje

Sobota, 25. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 18.25 Na dom obujaj mi spomin.

Nedelja, 26. 7.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 27. 7.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — iz domačih gavajev — 10 minut za športnike — 18.00 Športni obzornik.

Torek, 28. 7.: 14.15 Poročila, objave. Za vsakega nekaj, glasbena oddaja.

Sreda, 29. 7.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite z igrano.

Četrtek, 30. 7.: 14.15 Poročila, objave. Zena in dom.

Petek, 31. 7.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Iz ljudstva za ljudstvo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.14, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz

Dnevne oddaje: 4.00 Dobro jutro — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Oddaja za voznike in polnike motornih vozil — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domači napetki za prijatelja opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 25. 7.: 7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.05 Solistična glasba — 8.25 Iz koncertov in simfonij — 9.00 Počitniška popotovanje — 9.15 Otrkov svet — 9.35 Zabavna glasba iz Sovjetske zveze — 10.15 Jugoslovanski pevci popevk — 10.35 Pesmi in plesi iz Španije — 12.25 Lahke opoldanske spored — 14.05 Zdjaj pa kar po domače — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Zbor Glasbene Matice iz Ljubljane — 17.35 Uvodni takti — 18.10 Prizori iz Smetanove opere „Dalibor“ — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Serešada in nakturna — 20.30 Sobotni večeri v naših krajih — 21.15 Plesni zvoki.

Nedelja, 26. 7.: 7.15 Narodni in domači zvoki — 8.00 Posnetki javne atrakcije oddaje — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši! — 10.30 Pesmi borbe in dela — 10.50 Zabavna glasba — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Lahka glasba — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 15.05 Sport in glasba — 16.00 Humoreska tedna — 20.00 Sergej Prokofjev: Pepelka, balet — 21.00 Melodije v izloženem oknu — 22.10 Godala v noči.

Ponedeljek, 27. 7.: 7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.05 Nekaj domačih in narodnih — 8.30 Tako pojo in igrajo v Soliji — 9.00 Za mlade radovedneže: priprava na olimpijske igre — 9.15 Mladi pevci mladim poslušalcem — 10.15 Iz romantične klavirske glasbe — 10.35 Podlistek — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.25 Domača glasba — 14.05 Glasbeni avtomat — 15.45 Vojška godba — 17.05 Poletni sprehodi: obisk v berlinskih operah — 18.10 Italijanski zabavni ansambli in orkestri — 18.45 Na mednarodnih križpotih — 20.00 Melodije slovenskih skladateljev zabavne glasbe — 20.55 Koncert zbora Slovenske filharmonije — 22.10 S popevkami po svetu.

Torek, 28. 7.: 7.15 Lahka koncertna glasba za dobro jutro — 8.05 Jugoslovanski pevci popevk — 8.35 Zenski vokalni kvartet — 9.00 Počitniško popotovanje — 9.15 „Dobri tovariši“ — 9.45 Črnogorske narodne pesmi — 10.15 Z opernimi pevci po svetu — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.25 Mali koncert lahke glasbe — 14.05 Bamberški simfonični orkester — 14.20 Slovenske narodne pesmi — 14.35 Voščila — 17.05 Poletni sprehodi z zabavnimi orkestri — 18.10 Koncert po željah — 20.00 Dva dunajska klasika: Beethoven in Mozart — 20.20 Prežihov Varanc-Milija Mejak: Judenburg, radijska igra — 21.07 Fantazija, poem in balada.

Sreda, 29. 7.: 7.15 Narodni in domači zvoki — 8.05 Plesna glasba — 8.25 Praški komorni orkester — 9.00 Svet skozi sončna očala — 9.25 Zvočni mozaik — 10.15 Solistična instrumentalna glasba — 10.30 Clovek in zdravje — 11.00 Turistični napotki za turiste — 12.25 Domača glasba — 14.05 Glasbeni avtomat — 15.40 Komorni zbor RTV Ljubljana — 17.05 Poletni sprehodi z našimi solisti — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Slovenski orkestri, ansambli in pevci popevk — 21.00 „Rigoletto“, Verdijeva opera.

Četrtek, 30. 7.: 7.15 Zvočni kaleidoskop — 8.05 Slovenske narodne pesmi — 8.25 Češkoslovaška zabavna glasba — 9.00 Počitniško popotovanje — 9.15 Vesele počitnice — 9.30 Furiant, mazurka in bolero — 10.15 Z domačih opernih odrov — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.25 Z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe — 14.05 Slovenske narodne — 14.20 Listi iz albuma z zabavnimi melodijami — 14.35 Voščila — 15.40 Valčki in polke — 17.05 Poletni sprehodi po glasbenih galerijah — 18.10 Turistična oddaja — 20.00 Četrtekov

večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 31. 7.: 7.15 Od uverture do finala — 8.05 Majhni zabavni ansambli — 9.00 Pionirski tednik — 9.30 Slovenski pevci popevk — 10.15 Godba na pihala — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.25 Domača glasba — 14.05 Glasbeni avtomat — 15.45 Pevski pozdrav iz Zagreba — 17.05 Poletni sprehodi s pevci zabavne glasbe — 18.10 Promenadni koncert — 20.30 Pesmi raznih narodov — 20.50 Arena za virtuoze — 21.15 O morju in pomorščakah — 22.10 Plesna glasba.

RADIO TRST

Nedelja, 26. 7.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 O vincu zapojmo — 11.15 Za najmlajše — 14.30 Sedem dni v svetu — 15.00 Zlata risanka — 16.00 Majstri groze — 16.30 Bolelna glasba — 17.30 Popoldanski ples — 18.30 Kino včeraj in danes — 19.00 Skladbe avtorjev dežela Furlanije-Juljske krajine — 21.00 Folklor z vsega sveta.

Ponedeljek, 27. 7.: 12.25 Iz slovenske folklore — 18.30 Sodobna italijanska glasba — 19.00 Tržaški in gorški pianisti — 19.15 Iz lovčevih zapiskov — 21.00 „Adriana Lecouvreur“, opera.

Torek, 28. 7.: 11.45 Jugoslovanski orkestri in pevci — 12.15 Zenski liki — 18.30 Simfonična dela Richarda Straussa — 18.55 Goslovanje solistov v Trstu — 19.15 Pripovedke o narodnih junakih: Robin Hood — 21.00 Radijska novela — 22.50 Sodobna simfonična glasba.

Sreda, 29. 7.: 11.45 Italijanski akvarel — 12.15 Pogled na svet — 13.30 Z melodijo po širnem svetu — 18.30 Orkester v osemnajstem stoletju — 18.50 Slovenski romantični samospetvi — 19.15 Tržaška gledališča — 21.00 Simfonični koncerti.

Četrtek, 30. 7.: 11.45 Mali ansambli — 12.15 Potovanja po Italiji — 17.20 Iz albuma glasbe — 18.00 Pevski zbori Juljske Benečije in Furlanije — 18.30 Kvartet v dvajsetem stoletju — 19.15 Prazgodovina naše dežele — 21.00 „Skrivnost starega divana“, igra — 22.55 Slovenski in jugoslovanski solisti.

Petek, 31. 7.: 11.45 Ameriški odmevi — 12.15 Zena in dom — 18.30 Najlepše romantične simfonije — 19.15 Jadransko morje — 20.30 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

TELEVIZIJA

Sobota, 25. 7.: 18.30 Poročila — 18.33 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.00 „Gospodična, pišite“, glasbena veseloigra — 21.40 Čas v sliki — 22.00 „Mož na zadnjem sedežu“, kriminalni film.

Nedelja, 26. 7.: 17.00 Za otroke — 17.25 Svet mladine — 17.55 Za družino: novo za ženo — 19.00 Sedem dni dogodkov — 19.30 Majhne dragocene glasbe — 20.00 Poročila — 20.15 „Mož je bil pravkar ustreljen“ — 21.55 Poročila.

Ponedeljek, 27. 7.: 19.00 Poročila — 19.05 Aktualni šport — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Goethe in Bettina, iz cikla „Pisma ljubezni“ — 20.45 Avstrija in razvoj letalstva — 21.25 Čas v sliki.

Torek, 28. 7.: 19.00 Poročila — 19.05 Vesela Holandska — 19.30 Čas v sliki — 20.00 „Diamant kralja strahov“ — 21.20 Naši sosedje Francozi — 22.20 Čas v sliki.

Sreda, 29. 7.: 17.00 Za otroke — 18.00 Za družino — 19.00 Poročila — 19.05 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 „Nebesna lahko čakajo“ — 21.00 Okoli Baderskega jezera — 21.40 Čas v sliki.

Četrtek, 30. 7.: 19.00 Poročila — 19.05 New Orleans — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Ob romanski razstavi v Kremu — 20.30 „Talovi koles“, film — 22.00 Čas v sliki.

Petek, 31. 7.: 19.00 Poročila — 19.05 Trg ob koncu tedna — 19.30 Čas v sliki — 20.00 „Gardina“, film — 21.15 Čas v sliki.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

Sobota, 25. 7.: 19.30 Nenavadni konj Champion — 20.00 Dnevnik — 20.30 Cik-cak — 20.45 Ogledala državljana Pokornega — 21.45 Serijski film — 22.35 Poročila.

Nedelja, 26. 7.: 9.00 Film za otroke — 10.00 Kmetijska oddaja — 19.00 Skopje leto dni po potresu, reportaža — 20.00 Dnevnik — 20.30 Glasbeno-boletni spored iz Romunije — 21.15 Serijski film — 22.05 Mali komorni koncert — 22.35 Poročila.

Ponedeljek, 27. 7.: 19.15 Obzornik — 19.30 S kamero po svetu — 20.00 Dnevnik — 20.30 Tedenski športni pregled — 21.00 Celovečerni film — 22.30 Včeraj, danes, jutri.

Sreda, 29. 7.: 19.15 Obzornik — 19.30 S poti po Italiji, oddaja za otroke — 20.00 Dnevnik — 20.45 Na kraju samem — 21.45 Reportaža — 22.15 Včeraj, danes, jutri.

Četrtek, 30. 7.: 19.15 Obzornik — 19.30 S kamero po Afriki — 20.00 Dnevnik — 20.30 Prenos — 22.00 Poročila.

Petek, 31. 7.: 19.15 Obzornik — 19.30 Naši sončni dnevi, oddaja za otroke — 20.00 Dnevnik — 20.45 Celovečerni film — 22.15 Včeraj, danes, jutri.

Ta teden vam priporočamo:

Otroške slikanice

iz zbirke „Čebelica“

- France Bevč: LUNA, 4 šil.
- Anton Ingolič: TONČEK-BALONČEK, 15 šil.
- Ela Peroci: KJE SO STEZICE!, 6 šil.
- Janez Vipotnik: HRUŠKA, 8 šil.
- Franček Mirtič: V OBROČU, 6 šil.
- Vladimir Nazor: KITAJČKOVO POPOTOVANJE OKOLI ZEMLJE, 4 šil.
- Beno Zupančič: DEČEK JARBOL, 6 šil.
- Branka Jurca: HIŠNIKOV DAN, 8 šil.
- Josip Ribičič: BRANKO, MORJE IN ŠE KAJ, 6 šil.
- France Šlokan: KDO JE NAJMOČNEJŠII, 6 šil.
- Anton Ramovš: KAKO ŽIVE VULKANI, 8 šil.
- Janina Porazinska: HANKINA IGLA, 6 šil.
- TRI HČERE, mongolska narodna pravljica, 4 šil.
- PRAVLJICA O KATARINI, siciliska pravljica, 8 šil.
- TRIJE VELIKANI, stara tolminska pravljica, 6 šil.
- PRAVLJICA O RUMENEM ŽERJAVU, kitajska ljudska pravljica, 4 šil.

Vsaka knjižica je bogato ilustrirana

KNJIGARNA „NAŠA KNJIGA“
CELOVEC

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.45 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinjjo — 13.00 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 16.55 Kulturne vesti — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.00 Odmev časa.

Sobota, 25. 7.: 8.00 Otrški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrh — 8.15 Orkestrski koncert — 14.15 Pozdrav nate — 16.00 Iz vseh dolin zveni — 16.30 Pogovor z gostom — 17.00 Popoldanski koncert — 18.00 Gleda-

liška in filmska kritika — 19.00 Šport — 20.15 „Dežela smehljaja“, opereta.

Nedelja, 26. 7.: 7.00 Majhen jutranji koncert — 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Melodije Herberta Jarczyka — 11.15 Dopoldanski koncert v zelenem — 12.45 Gledališko ogledalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Skozi svet, skozi čas — 17.05 Plesna glasba — 18.05 Samo veselje z glasbo — 19.00 Šport — 20.10 Tragični klovn — 21.20 Ob lepi modri Donavi.

Ponedeljek, 27. 7.: 8.00 Pisemstvo domovine — 8.15 Orkestrski koncert — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koraki knjižni količek — 16.00 Ljudska glasba — 16.55 Kulturne vesti — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Aktualna za mladino — 19.00 40 let radia — 20.15 Legenda in resnica o španskem gospostvu Mavrov — 20.30 Popevke — 21.15 Koroska domovinska kronika — 21.30 Operetni koncert.

Torek, 28. 7.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Glasba Franza Liszta — 15.45 Koroska pesništva — 16.00 Operni koncert — 18.00 Koroska avto-mola revija — 18.25 Če mene vprašate — 18.35 Aktualna literarna oddaja — 20.15 Komedija — 21.30 „Tiha glasba“.

Sreda, 29. 7.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.30 Pridite k pelju — 15.45 Predstavljamo vam: Heimo Tilly, nov lirik — 16.00 Glasba za mladino — 18.00 Aktualna reportaža — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 20.15 „Številka 66“, opereta — 21.05 Friedrich Gulda in njegov Eurojazz-orkester.

Četrtek, 30. 7.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Jutranji koncert — 15.15 Ura pesmi — 16.00 Jazz — 17.00 Dunaj ima vedno sezono — 18.05 Kmetijska oddaja — 18.20 Gospodarski komentar — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Raslišinsko leto — julij — 21.10 Prepevamo in pripovedujemo o deželi Drave.

Petek, 31. 7.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.15 Komorna glasba — 16.00 Operetni koncert — 18.00 Na obisku pri koroskih godbah na pihala — 19.00 Vabijo slavnostne igre v Bregenzu — 20.15 Slavnostne igre v Salzburgu: solistični koncert.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00 19.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje: 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.50 Pestro mešano — 7.10 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporter na polji — 18.00 Dobro razpoloženi — 18.55 Za otroke — 19.10 Pestro mešano — 19.20 Kaj slišite danes zvečer — 21.55 Šport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Pogled v svet

Sobota, 25. 7.: 8.20 Da, to je moja melodija — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudstvo in domovina — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.00 Pariški ABC — 14.40 Tehnični razgled — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 17.40 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Dunajski mozaik — 19.45 1914 — Konec in preobrat — 20.00 Sahanat v šestdesetih minutah. — 21.00 Kabaref.

Nedelja, 26. 7.: 7.05 Godba na pihala — 8.05 Dunajčani smu, Dunajčani ostanemo — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 10.20 Glasbena pestrost — 11.15 Orkestrski koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Lahka prebav-

60.000 mark nagrade

za aretacijo vojnega zločinca

Pravosodno ministrstvo zahodnonemške dežele Hessen je za aretacijo nekdanjega zdravnika v koncentracijskem taborišču Auschwitz Josefa Mengeleja — v Zahodni Nemčiji ga imenujejo »vojni zločinec številka ena« — že svoječasnó razpisalo nagrado v višini 50.000 mark, pozneje pa je neki neznanec to nagrado povšil za nadaljnjih 10.000 mark, tako da znaša nagrada za ugrabitev tega zločinca zdaj že 60.000 mark, v našem denarju skoraj pol milijona šilingov. In vendar doslej še ni uspelo, da bi aretirali in izročili roki pravice človeka, ki je obtožen množičnih umorov, zagrešenih v nekdanjem nacističnem taborišču Auschwitz.

V nemških pravosodnih krogih so prepričani, da živi Mengele v Paragvaju, kjer je dobil leta 1959 državljanstvo neki »Jose Mengele«, glede katerega ni več nobenih dvomov, da gre za iskanega vojnega zločinca. Leta 1950 je Mengele zbežal najprej v Argentino, pozneje pa se je »preselil« v Paragvaj, kjer ga danes — po besedah tožilca Hansa Küglerja — ščitijo najvišji paragvajski vladni krogi. »Toda zahodnonemška sodišča —